

Joppie en Rap de Vredesduiven

GO VERBURG

Joppie en Rap
de vredesduiven

GO VERBURG

Joppie en Rap

de vredesduiven

TEKENINGEN VAN MIES BLOCH

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

Hoofdstuk I

VACANTIE AAN ZEE

Nee, nog nooit eerder hebben Hans en Koos en Liesje van der Weg zó'n heerlijke vakantie gehad! Drie weken heeft het geduurd, want ze wonen in een heel klein dorpje, en daar duren de vakanties niet zo lang als in de stad. En dan moet je nagaan, dat het bijna iedere dag mooi weer was! Nou, er zijn misschien vier dagen geweest, dat ze niet met Karel van tante Marie naar het strand konden, vier dagen van de negentien dagen dat ze weg geweest zijn.

Of ze dan in een dorpje aan het strand wonen? Nee, welnee, hun dorpje ligt ergens in een polder, ergens onder aan een dijk, zodat je uit de ramen in de voorkamer maar een heel klein eindje kan kijken, twintig meter misschien, want dáár staat de dijk dan al. Maar als je in de keukendeur staat, achter het huisje, dan kijk je zover als je maar kijken kan, en als je een verrekijker had nòg verder, net als over de zee bij tante Marie, zó groot is de polder! En toen ze met vakantie gingen naar Scheveningen, was de polder één groot, wit en geel korenveld. Hé, grappig: de polder was zelf een zee, een kleurige, grote zee, met hier en daar een schip, en dat was

dan de boerderij van Snip of Nolten, of van Pluiser, waar vader werkt. Ja, vader werkt bij een boer; hij heeft handen, zo sterk als . . . als . . . nou, misschien is er wel niets zo sterk als vaders handen, hoewel de tractor ook ontzettend sterk is. Maar vader kan de tractor baas: hij laat hem rijden en weer stilstaan, hij zet de motor aan en stuurt hem tegen de dijk op, zomaar met twee volle vrachten koren of hooi op de wagen erachter!

Heb je dat nog nooit gezien? Oei, je griezelt ervan, en het is maar gelukkig dat vader zo sterk is, want nu gromt de tractor rustig tegen de hoogte op, en je kan achter vader op de tractor staan, zonder dat je echt bang bent; je griezelt alleen maar voor je plezier. Je houdt je adem in, en je duwt hard tegen vaders rug, om mee te helpen, want anders. . . . Maar vader is zó ontzettend sterk, die glimlacht en kijkt nog om terwijl hij de tractor tegen de dijk opstuurt. Nee, er is niets zo sterk als vader. De boer is ook niet zo sterk. Daarom staat vader altijd op de grond en hij steekt met een lange vork de korenschoven of de reusachtige plokken hooi omhoog, zodat hij er de boer bijna onder begraaft. Dan staat vader te zweten, maar boer Pluiser zweet nog veel erger, en zijn rode gezicht wordt nóg roder en hij roept al gauw: „Stop eens even, Dirk, ik kan de boel niet kwijt worden!”

Als hij dat zegt, vluchten Hans en Koos samen achter een hooiopper of achter de korenschoven en daar lachen ze zich slap om die boer, ha-ha-ha, die boer, die zoveel minder sterk is dan onze vader. Je mag de boer natuurlijk niet in zijn gezicht uitlachen, want daar kan hij maar slecht tegen. Hij doet wel net of het hem niks kan schelen; hij lacht zelfs met een scheef gezicht mee, maar even later zegt hij: „Allo,

jongens, kras op naar je moeder, jullie lopen ons in de weg!" En vader werkt bij de boer, dus vader moet dan ook wel zeggen: „Ja, allo, jongens, kras op naar je moeder, en ga de aardappelen schillen, je loopt ons voortdurend in de weg!"

Dan is er niets meer aan te doen, en ze gaan weg, maar eerst kijken ze nog eens om naar vaders gezicht, en als vader dan knipoogt, met een schuin oogje naar hen en een schuin oogje naar de boer, dan rennen de jongens het stoppelveld over en ze gieren van het lachen.

Dat is allemaal erg mooi, en ze moesten er toch wel even over nadenken, toen vóór de vakantie de brief van tante Marie kwam. „Lieve Lies en Dirk," schreef tante Marie. „Wat zou je ervan denken als de drie meisjes deze vakantie eens bij jullie kwamen, en jullie kinderen bij ons? Karel blijft dan thuis, en die kan mooi met de jongens van jou optrekken. . . ."

„Nou, jongens," zei moeder, „hoor je dat?"

„En dan zeker niet thuis zijn als de oogst begint!" riep Hans al direct.

„Nou! Ze hebben bij tante Marie toch zeker niet eens een tractor!" hielp Koos.

„Ik wil ook mee naar het land en meerijden op de wagens," zei Liesje.

„Och, meid, jij!" plaagde Hans. „Je bent pas acht jaar en je denkt zeker dat de boer met meiden op het land begint? Hij zal wel gek zijn!"

„Ik kan ook best bij vader op de tractor staan, hoor!" schreeuwde Liesje boos. „Daar is helemaal geen kunst aan en jullie denken altijd dat jullie. . . ."

„Er is geen plaats meer," besliste Koos. „Ik zit op het ene spatbord en Hans op het andere, en het is veel te gevaarlijk

als jij er ook bij komt zitten. Huh, en je bent nog maar acht en ik ben elf en Hans is al bijna dertien. Denk je dat vader zulke ukkies mee wil hebben naar het land?"

„Jongens,” riep moeder voor de tweede keer, „is het nu uit, anders gaat er niemand mee naar het land en niemand naar tante Marie!”

„Ik wil niet eens naar tante Marie,” riep Hans brutaal. „Ik blijf hier, helpen bij de oogst.”

„Luister eerst maar eens verder naar de brief,” zei moeder.

„Tante Marie schrijft: Het lijkt me wel eens leuk voor Hans en Koos, om iedere dag naar het strand te gaan. Onze kinderen geven daar niet zoveel meer om, want die zitten ieder jaar aan zee, maar voor jouw jongens. . . .”

„Hoe bestaat het,” fluisterde Koos. „Die geven niks om de zee!”

„. . . voor jouw jongens lijkt het me heerlijk, en het is voor ons allemaal veel te duur om ergens in pension te gaan. Onze meisjes zouden het geweldig vinden om drie weken lang in de polder te zijn. Ze hebben bij jullie toch drie weken vakantie, is 't niet? Onze Gerda is al veertien en erg handig, die kan misschien helpen bij het wekken van erwten. Weet je nog dat we daar. . . .”

„Ho,” zei moeder, „dat is niets om voor te lezen.”

„Wat staat er dan?” vroeg Hans nieuwsgierig.

Maar moeder begon te lachen, en ze las de brief niet verder voor.

„Hans, jij gaat alvast de aardappelen schillen en Koos plukt een mandje peultjes voor me. We moeten het er vanavond maar eens met vader over hebben, of jullie naar Scheve-

ningen mogen of niet. Het lijkt me wel erg leuk, iedere dag naar het strand. . . .”

„En iedere dag zwemmen. . . .” bedacht Hans, en het was net of hij de zee al zag: één groot, grijs en blauw water, waar de zon op scheen, en waar altijd maar door grote golven op waren, glinsterende golven, met een dikke, witte schuimrand, zoals op de plaat in de school. En je zou op je hurken gaan zitten, zodat die waterbergen over je heen daverden.

Je zou met Karel van tante Marie samen een groot fort bouwen, als het eb was, en als dan later de vloed opkwam, had je een vesting midden in het water. Nou!

„Als je maar voorzichtig doet en bij Karel van tante Marie blijft,” zei moeder ongerust, „want de zee is zo groot en gevaarlijk, en je leest toch telkens maar van kinderen en grote mensen die daarin verdrinken. . . . En niet te ver in zee gaan,” bedacht moeder nog. „Anders heb ik geen ogenblik rust!”

„Natuurlijk niet,” beloofde Koos gauw, want anders mochten ze misschien niet. Hij dacht al helemaal niet meer aan de tractor, en aan de oogst. Net als Hans zag hij de zee, al kon hij zich bijna niet voorstellen dat de zee nog groter was dan de polder, ja, zelfs nog groter dan heel Nederland. Kijk maar op de landkaart: het groene is land en het blauwe is zee, en er is veel meer blauw dan groen.

Hij stelde zich de kaart van Europa voor, waar de meester vorig jaar mee begonnen was.

„Misschien kunnen we Engeland wel zien,” dacht hij hardop, maar hij hield gauw zijn mond omdat Hans begon te lachen.

„Ha, Engeland! Je kan hiervandaan nog niet eens de Dom van Utrecht zien, en die is dichterbij dan Engeland.”

„Omdat je hier tegen de bomen in de verte aankijkt,” zei Koos boos. „Maar op zee staan geen bomen, dus misschien zie je dan toch Engeland wel.”

„Nee, Koos,” legde moeder uit. „De wereld is rond, en daarom kan je Engeland nooit hiervandaan zien. Maar ga nu peultjes plukken, en Hans, jij de aardappelen.”

Ze waren natuurlijk naar tante Marie gegaan. Vader plaagde hen nog: „Nou, gaan jullie maar gerust! Die meisjes van

tante Marie zullen vast niet zoveel eten als jullie. Dat is veel voordeliger voor ons."

Hij wees naar het bord van Hans. „Moet je kijken, moeder," plaagde hij. „Die jongen eet evenveel als drie meisjes. Tante Marie zal wel in haar schik zijn met een paar van die dijkwerkers. Weet je wat: we zullen maar voorgoed ruilen."

Vader en moeder knipoogden tegen elkaar, en daarom durfde Hans te zeggen: „Best! Oom Kees is veel aardiger dan u, en dan hebben wij lekker een vader die op een vrachtauto rijdt. Dat is nog heel wat anders dan een tractor!"

Maar Liesje begreep het niet; ze dacht dat vader het méénde en haar lippen begonnen te trillen en ze legde haar hoofd tegen moeders arm en stak haar armpje onder moeders schort.

„Ach, vader, hou toch op," mopperde moeder. „Je maakt dat kind bang."

Ze streelde Liesjes haren en gooide de ene vlecht op Liesjes rug.

„Stil maar, hoor kindje," troostte ze. „Vader maakt een grapje en over een paar weekjes komen jullie weer fijn thuis. Je zal eens zien hoe fijn het bij tante Marie is!"

„Ik kom tòch weer terug!" zei Liesje. „Het is hier ook fijn." Toen was het afgesproken, en Karel van tante Marie, die al zestien is, kwam zijn zusjes brengen en Hans, Koos en Liesje halen. Aan het eind van de vakantie zou moeder hen halen en de nichtjes brengen, zodat zij en tante Marie elkaar meteen ook weer eens zagen.

Ze mochten laat naar bed bij tante Marie. Tenminste, de eerste dagen. Daarna werden ze zó slaperig van de lange dagen aan het strand, dat ze onder het eten al zaten te

knikkebollen. Maar die eerste avonden waren eigenlijk het gezelligst. Karel ging gelijk met hen naar bed en ze sliepen in dezelfde kamer, omdat Liesje in Karels bed logeerde. En dan vertelde Karel van de technische school, want hij leerde voor timmerman. Hans en Koos wilden na die ene avond allebei ook timmerman worden, want als je toch hoorde wat die Karel allemaal kon maken! . . .

„Maak je ook wel eens wat voor jezelf?” vroeg Hans.

„Ja, wat anders!” spotte Karel. „Je was wel gek als je nooit eens wat voor jezelf maakte! Ik ben aan een duivenhok bezig. . . .”

„Duivenhok?” herhaalden Hans en Koos bijna tegelijk.

„Ja, is dat zo gek? Ik wil een koppel postduiven kopen, en dan ga ik mee wedstrijdvliegen.”

„Wedstrijdvliegen?” herhaalden Hans en Koos weer.

„O, daar hebben jullie zeker nooit van gehoord,” plaagde Karel. „Zoiets doen ze in dat snert-dorp van jullie natuurlijk nooit. Nou, dan zijn het maar grote sufferds, want je kan er dik mee verdienen. Laatst won iemand een complete auto!”

„Auto?”

„Ja, wat dan! En dat is nog lang het hoogste niet. Maar je moet natuurlijk zorgen dat je een goed koppel hebt, anders is het waardeloos. En je moet niet denken dat een echte wedstrijdvlieger zijn duiven zomaar verkoopt, want dan ligt hij er zelf straks uit. Ze hebben trouwens groot gelijk ook.”

„Waarom?” vroeg Hans.

„Nou, nogal wiesde: als ik een beste duif heb en die duif krijgt jonge duiven, dan zijn dat meestal weer goeie duiven.

Als ik die nou aan jou verkoop, ben ik weg, want dan hebben jouw duiven evenveel kans om te winnen als de mijne. . . .”

„O ja. . . .” begreep Hans. „Jammer, want nu kan jij nergens goeie duiven kopen.”

„Dat dacht je misschien,” scheidte Karel op. „Ik heb een kennis, die heeft een hele vlucht duiven en knots-goed, allemaal. Hij heeft al verschillende keren een prijs gehaald. Nou, en voor die kennis heb ik een nieuw hok getimmerd en daar krijg ik twee jonge postduiven voor. Denk erom dat je daar minstens vijf gulden voor kwijt bent.”

„Vijf gulden!” zuchtte Hans. Het speet hem zo dat het zo moeilijk was om aan echte wedstrijdkuiven te komen, want hij zou een mooie duiventil kunnen maken tegen het schuur-tje aan.

„Jammer, hè Koos,” zei hij, maar Koos gaf geen antwoord, die sliep.

„Wat wou je dan?” vroeg Karel.

„Wij hebben ruimte genoeg voor duiven,” legde Hans uit.

„En als we zo'n paar duiven hadden, verdiende je daar een hoop geld mee. Het is bij ons erg mooi, dat zegt iedereen en de duiven komen graag bij ons, soms zit het land vol duiven.”

„Wat voor duiven?”

„Nou, van die bosduiven, met een wit bandje om hun hals. Van die kanjers! Vader zegt altijd: Je likt er je vingers bij af! Hè Koos?”

Maar Koos sliep; hij knorde in zijn slaap.

„Vent!” mopperde Hans, en hij schudde zijn broer heen en weer.

„Nietes!” fluisterde Koos, omdat hij niet wakker wilde worden.

„Ha-ha-ha!” schaterde Karel. „Nou hoor ik het meteen!” „En het is toch waar,” foeterde Hans. „Maar hij slaapt, en dan zegt hij altijd „Nietes”. Dat zegt hij ook als ik in bed kom, want hij gaat een half uur eerder dan ik. Als ik dan mijn kouwe voeten aan zijn benen warm, zegt hij ook „Nietes”, maar ik doe het toch. En er komen hele zwermen duiven bij ons in de polder en die eten daar het koren, als het pas gezaaid is en ze komen terug als er geoogst wordt, want dan wordt er altijd gemorst. Als ze dan wegvliegen, hebben ze zich pad-dik gevreten en na een paar weken zijn ze zo vet als een slak.”

„Schieten jullie ze dan nooit?”

„Ja, de boer, maar wij niet, wij hebben immers geen geweer en het land is van de boer. Maar je zou zien dat de duiven het fijn vonden bij ons!”

„Ze moeten niet te vet worden, die wedstrijdvliegers,” legde Karel uit. „Je moet ze voeren met duivenbonen en erwten en maïs, dat is goed voor hun vliegspieren, maar vet moeten ze niet worden. Maar postduiven eten veel, en je moet er wel op rekenen dat je een paar gulden per maand aan voer kwijt bent.”

„O . . .” zuchtte Hans weer, want dan was er helemaal geen denken aan dat hij ooit duiven mocht houden.

„Heb je geen zakgeld?” vroeg Karel.

„Nee, alleen een cent voor de honderd rupsen uit de kool en een cent voor vijftig slakken uit de andijvie, maar dat is niet genoeg om de duiven van te voeren, want er zitten zo akelig weinig slakken en rupsen in de tuin. Twee jaar geleden kreeg

je een stuiver voor een rattestaart, omdat er zoveel ratten in de dijk zaten, maar die zijn nu weg."

„Jammer,” zei Karel op zijn beurt, en hij zuchtte ook. „Ik zou best bij jullie willen wonen, want je kan best lol hebben in zo'n dorp, met die ratten en rupsen en duiven en zo.”

„Slakken ook nog,” vulde Hans aan.

„Bah!” zei Karel. „Daar ben ik vies van.”

„Ha-ha-ha,” lachte Hans hem uit. „Als je er één handje zout op legt, zijn ze zo weg. Wie is er nou bang voor een slak!”

Hij bleef stil liggen lachen. Die jongens uit de grote stad zijn toch rare kerels, om bang te zijn voor een doodgewone slak! Maar van de duiven is het toch jammer. In de stad hebben ze geld voor duiven, maar wij niet. Die beesten eten te veel, en daarom. . . . Ze eten. . . . ze. . . . En de bosduiven zijn zo vet als een slak, en die eten ook. . . . Opeens ging hij over-eind zitten in zijn bed.

„Ik weet het!” juichte hij. „We laten onze duiven gewoon op het land van de boer eten en dan kost het niks.”

„Verdraaid ja! Goochem bekeken!” bewonderde Karel. „Dan hoef je alleen de duiven maar te kopen en klaar is Kees! Heb je vijf gulden?”

Maar Hans liet zich alweer op zijn kussen vallen, en hij draaide zijn hoofd naar de muur, zodat Karel zijn rooie kleur niet kon zien, want hoe kwam je ooit van zijn leven aan die vijf gulden? Hij kon nou wel lekker opscheppen over slakken en bosduiven, maar die vijf gulden had hij niet.

„Je moet zien dat je ze verdient,” troostte Karel. „Ik had ook geen geld, maar ik heb een hok getimmerd, je-weet-wel. Probeer bij de boer wat te verdienen met werken, en als je vijf gulden hebt, zorg ik wel voor een paar duiven.”

„Goed,” beloofde Hans, maar hij ging toch verdrietig slapen, want nooit, nooit zou hij vijf gulden kunnen verdienen. Boer Pluiser is maar een gierige kerel, dat zegt vader vaak genoeg tegen moeder, en je moet niet denken dat die gierige boer zomaar vijf gulden weg zal geven. Maar dat zei hij niet tegen Karel. Die hoefde heus niet te weten dat de boer zo gierig is. En misschien komen er wel weer ratten, want ratten houden wel van dit droge weer. En iedere staart is een stuiver waard. . . . een stuiver. . . .

Hij sloeg zijn arm over Koos heen, en Koos mompelde:

„Nietes. . . .”

„Welles. . . .” fluisterde Hans. Toen sliepen ze allebei.

Hoofdstuk II

WE KUNNEN BEST HELPEN!

Ja, het regende een paar keer in die mooie vacantië aan zee, en het trof erg slecht dat twee van die regendagen net op Donderdag vielen, zodat het vuurwerk niet door kon gaan, want met mooi weer is het iedere Donderdagavond vuurwerk in Scheveningen. Het was zo jammer dat ze dat nu niet meegemaakt hadden.

„Echt spijtig,” zei tante Marie.

„Wie weet,” troostte oom Kees. „Ze hebben nog één Donderdag, en de weerberichten voorspellen mooi weer.”

„Gelukkig,” zuchtte Hans. Het zou ook zo jammer zijn, wanneer ze het vuurwerk nu moesten missen, want Karel had ervan verteld; knallen, alsof er gebombardeerd werd; vuurfonteinen wel honderd meter hoog in de lucht en bovendien nog in alle kleuren van de regenboog; molens, die met brandende wieken ronddraaiden; pijlen, zonnen, sterren, allemaal vuur. En dan het slot! Karel fluisterde het, want als je dat niet gezien had, miste je net het mooiste!

„Wat is het dan?” bedelde Koos.

„Je zal wel zien,” beloofde Karel.

„Ja-maar, als het dan wéér regent,” hielp Hans zijn broertje.

„Dàn zal ik het vertellen,” gaf Karel toe.

Nou, en toen regende het gelukkig niet. Het was prachtig weer, en ze bouwden een fort in zee, zó groot, als er op het hele strand niet te vinden was. Daar zaten ze in, toen de vloed opkwam en ze dachten dat de zee hun vesting nooit zou overwinnen. Maar de zee is slim; hij knabbelde heel voorzichtig stukjes zand uit hun sterke muren, en toen er grotere golven kwamen, brokkelden de muren zomaar af. „Vechten, mannen!” schreeuwde Karel woest. „We laten ons niet overwinnen!”

Ze sprongen over de muur heen en gooiden grote scheppen vol nat zand tegen de muur, zodat de muur langzamerhand op een duin begon te lijken.

„We winnen!” hijgde Karel.

Hij werkte nog een beetje harder, want kijk eens, Hans en Koos werkten even hard, terwijl ze niet eens zo erg hijgden. Je kon goed zien dat die jongens het werken gewend waren. Een zware schep vasthouden is nog wat anders dan een hamer, dat merkte hij nu wel.

„Hoera!” gilde Koos, en hij sprong op de rand van de vesting. Tegelijk plonsde aan de andere kant de muur in het water, want de zee had nu aan de achterkant het zand weggevreten. Zo zie je maar dat het water slimmer is dan Karel en Hans en Koos samen!

„Vlucht! Vlucht!” waarschuwde Karel, maar Hans riep: „Niks ervan! Koos, jij past hier op de muur en ik ga het gat dichtgooien.”

Ze vochten zo hard als ze konden, en warempel, de vesting

kwam weer eventjes helemaal dicht, maar toen spoelde een grote golf de zijkuren weg en de hele vesting stortte stilletjes in elkaar.

„Jammer,” zei Hans verdrietig. „We moeten hem de volgende keer nòg sterker maken.”

„Maar we gaan morgen al naar huis,” bedacht Koos. „En vanavond is er vuurwerk.”

Meteen was hun verdriet over. Het mooiste van de hele vakantie kwam vanavond, en wat kon hun die vesting schelen?

„Misschien komen we volgend jaar weer,” zei Hans tegen Karel.

„Best! En als ik jullie dan haal, breng ik mijn postduiven mee; die laten we dan los en we kijken op de klok hoelang ze er over vliegen.”

„Maar er is immers niemand om er hier op te letten?” twijfelde Hans.

„Wel waar, man! Ik vraag het immers aan m'n moeder!”

Nu ze het toch over duiven hadden, bedacht Karel dat ze best naar huis konden gaan, dan kon hij het hok afmaken en morgen zijn duiven nog halen vóórdat de jongens weg moesten.

„Hè ja,” juichte Hans. „Dan zien wij ze ook nog.”

Zodoende was het gauw avond, en ze stonden al vóór zons-
ondergang langs de Boulevard — die hoge straat langs het strand — om toch vooral een goed plekje te hebben. Op het strand stonden hoge palen, met draden eraan. Daar zou het vuurwerk in afgestoken worden en al die mooie figuren zouden daarin branden: molens, watervallen, bootjes, o, nog veel meer.

„En het slotnummer,” herinnerde Hans zich.

„Dat ook,” gniffelde Karel. „Let maar op.”

Het werd donker, en duizenden mensen verdrongen zich achter hen, maar van al die mensen hadden zij het mooiste plekje. Ze zagen de mannen van het vuurwerk rondlopen, en eindelijk ging er ergens een lantaarn-lichtje even aan en direct weer uit. Tegelijk schoot er een vuurpijl over zee, hoog de lucht in, en daarboven sprong die pijl met een harde knal uit elkaar, zodat er een parachute van allemaal gekleurde sterren boven zee hing.

„Oòh. . . .” bewonderden de mensen, en ook de jongens zeiden: „Oòh.”

Maar op hetzelfde moment barstte er alweer een nieuwe vuurbal uit elkaar en er schoten strepen vuur door de lucht, langs de bal heen. Het was een geknal en gedaver, zodat je de zee niet eens meer hoorde. En de molens begonnen te draaien, vuurfonteinën spotten omhoog en omlaag, een mannetje in een roeiboot roeide door de lucht en zijn roeispanten vielen brandend naar beneden; een olifantje zwaaide met zijn kop en tilde zijn staart op, ha-ha-ha, die gekke olifant, kijk nou eens!

Ze zagen zóveel, dat ze niet meer wisten wat het mooiste was. Ze stonden te geeuwen, en ze kregen het koud en vooral Liesje wilde graag naar huis en naar bed en opeens begonnen Hans en Koos over thuis te praten.

„Gelukkig hebben we nog drie dagen vacantie,” zei Hans, „en dan kunnen we mee naar het land op de tractor.”

Ze kregen het zó koud, dat ze hun rug naar de zee draaiden, en tegen elkaar aanstonden om het een beetje warm te hebben. En elke volgende vuurbal was wel weer prachtig, maar

de vorige was even mooi; ze wilden dolgraag naar huis en naar bed. Liesje begon te huilen, en een mevrouw zei: „Kom maar, kleintje!” Ze sloeg haar mantel om Liesje heen, zodat haar broertjes haar niet meer zagen, alleen haar beentjes nog.

„Daar komt het slotnummer!” waarschuwde Karel.

„We hebben het al gezien,” bibberden Hans en Koos. „Het was erg mooi.”

En toen gingen de mensen eindelijk weg, zodat ze er door konden. Ze liepen op een sukkeldrafje om warm te worden, en ze waren blij dat moeder morgen kwam om hen te halen. Ze wisten nauwelijks meer dat tante Marie hen hielp bij het uitkleden en ze hoorden niet dat ze mopperde op Karel, omdat die veel te lang weggebleven was.

„Ik kon er niet tussenuit,” legde Karel uit. „En Hans wilde immers dat slotnummer nog zien?”

„Nietes,” zei Hans slaperig, net als Koos altijd deed.

„Wel waar,” riep Karel. „Maar je ging er met je rug naar toe staan, sufferd!”

„Stil, Karel,” waarschuwde tante Marie, want Hans sliep bijna tegen haar aan, zodat ze hem zelfs moest helpen om in bed te klimmen.

Daar warmde hij zijn koude voeten tegen de voeten van Koos, maar die waren ook koud. Zodoende zei Koos vandaag niets, maar dat gaf niet, want ze sliepen, o, ze sliepen zo heerlijk en ze droomden van thuis en van koren in de wind. Maar de volgende morgen hadden ze toch het feest nog van het postduiven halen. Ze mochten mee naar het duivenhok op een groot balkon, en Karel wees wat hij daar allemaal aan getimmerd had. Er zaten een paar duiven te broeden, en

als je daar je hand naar uitstak, wilden ze pikken en slaan met hun vleugels.

„Deze zijn het,” zei de kennis van Karel, en hij tilde een paar jonge duiven uit een nesthokje. De duifjes hadden nog gele pluisjes op hun kopjes, maar hun veren waren al prachtig blauw, met een donkere streep over de vleugels.

„Geluk ermee,” wenste de kennis Karel toe.

„Bedankt,” zei Karel, en ze vonden hun neef al een echte man, met zijn zware stem en zijn rijke kennissen. Ja, rijk, want kijk toch eens: wel twintig duiven, en als je toch eens rekent hoe duur duiven wel zijn! . . .

Ze gingen gauw naar huis met hun vogels. Reken er maar op dat het mooi zou zijn, als die eenmaal zouden vliegen!

Hans mocht de ene duif pakken en in het hok zetten, maar dat valt nog niet mee, zo'n eerste keer. Het diertje probeerde al direct uit zijn vingers te glippen en even bengelde de duif aan één vleugel in zijn hand.

„Verjoppie!” schold Karel. „Kijk een beetje uit.”

„Heet die duif Joppie?” vroeg Liesje.

„Ja,” antwoordde Karel nijdig. „En ik zal die andere er rap zelf in doen.”

„Heet die dan Rap?” vroeg Liesje weer, want ze merkte niet dat Karel boos was.

„Ja, is 't nou goed?” mopperde Karel, en hij duwde het tweede diertje door het deurtje in de kooi. Daar scharrelden ze piepend rond, tot ze een hoekje gevonden hadden, waar ze angstig wegscholen.

„Ik vind Joppie en Rap lief,” babbelde Liesje.

Toen werd er gebeld en ze hoorden de nichtjes juichen in de gang.

„Dag!” riep tante Marie. „Zijn jullie daar al?”

„O,” lachte moeder. „Ze waren toch zo ongeduldig, want ze wilden beslist nog een paar dagen naar zee.”

„Kijk eens aan,” plaagde tante Marie. „En jouw jongens willen beslist nog meehelpen met de oogst.”

„Oost West, thuis best,” zei moeder, en ze ving Liesje op in haar armen en gaf haar een paar stevige zoenen op haar bruine wangetjes.

En toen vertellen natuurlijk. Eerst van de duiven.

„Karel heeft net twee duiven gekregen, moeder,” riep Hans gauw.

„En zulke mooie!” juichte Koos. „Wedstrijdvliegers!”

„Postduiven,” verbeterde Karel, want tante wist immers toch niet wat wedstrijdvliegers waren.

„Het ene duifje heet Joppie en het andere duifje heet Rap,” vertelde Liesje.

„Wat zeg je me daar?” schaterde tante Marie.

„Joppie en Rap ja,” grinnikte Karel. „Zo noemt Liesje de duiven.”

„Prachtig!” lachte moeder mee. „Enige namen voor duiven!”

„En is de oogst al binnen?” vroeg Hans nieuwsgierig.

„Bijna,” vertelde moeder. „Gelukkig wel, want het is me een drukte! Vader gaat in het donker weg en hij komt 's avonds in het donker terug. En de krant voorspelt slecht weer, regen en onweer, zodat de boer zenuwachtig begint te worden. . . .”

De kinderen gingen nog even naar de duiven.

„Lastige man die boer,” vertelde moeder aan tante Marie.

„Je moet niet denken dat hij er een mannetje bijneemt om

met de oogst te helpen; nee, alles moet door Dirk en hem samen gedaan worden!”

„’t Ja, Dirk wil niet naar de stad,” antwoordde tante. „Anders kon hij hier werk zoeken en dan woonden we met een wat dichterbij elkaar, we zien elkaar haast nooit.”

„Nee,” gaf moeder toe. „Maar we wonen toch heerlijk ginds; zo vrij als een vogeltje.”

Toen Hans terugkwam, vroeg tante nog: „En Hans, zou je niet in Scheveningen willen wonen?”

„Ik niet,” schrok Hans. „In de zomer heb je hier de zee, maar ’s winters is er niks te beleven en dan hebben wij juist de warme stal en de hooiberg en . . . .”

Tante Marie stak haar beide armen in de lucht.

„Hou maar op,” plaagde ze lachend. „Ik heb het al lang begrepen: jij gaat later ook bij de boer werken, hè?”

„Misschien,” antwoordde Hans. „Of misschien ga ik wel naar Canada, waar oom Leen al woont. Daar is veel meer land dan hier, en als je hard werkt, kan je daar zelf een boerderij verdienen.”

„Nou en of,” beloofde moeder. „Als onze jongens groot zijn, gaan we met z’n allen naar Canada, hè Hans?”

Ze streek hem over zijn stijve, blonde kuif.

„En dan kan oom Kees ons mooi verhuizen,” bedacht Koos, die stil had staan luisteren. „Oom Kees rijdt met een auto, die haast wel zo groot is dat ons hele huis erin kan.”

Tante Marie en moeder schaterden. „Prachtig! Enig!” riepen ze door elkaar, zodat Koos er verlegen van werd, want die dacht dat tante en moeder hem uitlachten.

„Jô, oom Kees kan immers niet over de zee rijden,” legde Hans uit.

Ze mochten nog bij tante Marie en oom Kees eten, maar daarna was het hoog tijd om op te stappen.

„Is de oogst echt nog niet binnen, moeder?” vroeg Hans, toen ze in de trein zaten. Hij zag overal van die lege velden en hier en daar was al een boer aan het ploegen. Stel je voor dat je nu het hele jaar niet één keertje op een voer korenschoven gezeten had! Net of het niet ècht zomer geweest was.

„Duiven,” wees Liesje, maar het waren meeuwen, die boven het pas-geploegde land en vooral achter de ploeg vlogen. Soms daalde er een op het land neer en pikte daar misschien een worm of een larfje op, daarna vloog hij weer tussen de andere. Onbegrijpelijk, zoals die dieren door elkaar heen warrelden, zonder ooit in botsing te komen.

„Het zijn meeuwen, Liesje,” vertelde moeder. „Kijk maar, ze zijn wit met blauwe vleugels en de vleugels zijn lang.”

„De meester heeft ook witte duiven met blauwe vleugels,” zei Hans. „Maar duiven zijn veel dikker en hun vleugels zijn ronder.”

Het was een poosje stil. De trein denderde over de rails en nu waren ze al bij Gouda. Moeder kocht een pakje echte Goudse stroopwafels. „We zijn maar één keer uit, hoor,” zei ze, toen ze het kwartje in haar portemonnaie zocht.

Ze was zo lief, nu ze de kinderen weer bij zich had. Hans had net een gevoel of moeder voortaan alles goed zou vinden wat hij vroeg. Als moeder een poosje stil naar buiten gekeken had, naar de eenden, die hier overal zomaar in de sloten zwommen, en ze draaide dan haar hoofd weer om naar Hans en Koos en Liesje, dan glimlachte ze zo tevreden,

zó blij en ze trok Liesje tegen zich aan en zei: „Schattel-
bout!”

Hij zou het anders nooit gedurfd hebben, maar nu vroeg
Hans: „Oom Kees is zeker erg rijk, moeder?”

„Oom Kees?” schrok moeder. „Waarom?”

„Hij woont in de stad, en Karel mag duiven houden. Ik
zou ook graag duiven willen hebben, maar wij hebben daar
geen geld voor, denk ik.”

Toen lachte moeder weer zo tevreden.

„Wij hebben alles,” zei ze. „We hebben een vader, een
moeder, een Hans, een Koos en een Liesje, is dat niet ont-
zaglijk veel?”

„Maar geen duiven,” mopperde Hans, want het was net of
moeder hem een beetje voor de gek hield. Liesje is immers
geen duif?

„Weet je wat?” zei moeder, „je moet maar hard sparen....”

„Sparen?” zei hij boos. „Huh, er zit geen rupsje meer op de
kool en geen slakje in de andijvie. . . .”

Maar moeder werd niet boos, omdat hij toch wel een beetje
brutaal was. Ze bleef lachen, net alsof ze een verrassing had.
Zouden er in de vakantie soms. . . . rupsen en slakken in de
tuin gekomen zijn? Dat zou pas fijn zijn! Of ratten! Mis-
schien waren er weer ratten in de dijk en in de sloten langs
de dijk.

„Zijn er tòch slakken en rupsen?” raadde hij.

Nee, schudde moeders hoofd.

„Of. . . of. . . ratten?” vroeg hij verder, maar hij durfde
het haast niet te zeggen, want ratten waren zulke dure
dieren! Een stuiver voor een staart, dat is even veel!

„Hè, griezel, nee,” huiverde moeder, want ze was bang voor

ratten. Onbegrijpelijk dat een groot mens nog bang kon zijn voor een rat.

„Nou, dan kan ik ook niks sparen,” zei Hans verdrietig. „En je moet wel vijf gulden hebben voor een paar duiven.”

Er kwamen een paar grote, dikke wolken opzetten langs de lucht, van die echte dikke kanjers, waar een plensbui inzit.

„Oei!” schrok moeder. „Het zal toch niet gaan regenen?”

„Als ik toch geen duiven kan kopen,” mopperde Hans onvriendelijk, en hij gaf Koos een duw. „Laat mij nu eens voor het raampje zitten, jij zit er de hele tijd al.”

„Foei, Hans!” zei moeder zacht. „Ik dacht dat we feest zouden hebben omdat we weer allemaal bij elkaar zijn, en nu doe jij zo lelijk tegen je broertje.”

„Ik mag ook nooit wat,” bromde Hans, en hij probeerde net zo'n zware stem te zetten als Karel van tante Marie.

„Maar m'n jongen,” troostte moeder, „ik zeg juist dat je wel voor duiven mag sparen, maar moeder heeft immers geen geld om je vijf gulden te geven? Bedenk eens iets om wat te verdienen! Je bent al zo groot.”

„Ja, hè moeder,” vleide Liesje tegen moeders arm, „Hans en Koos zijn haast al net zo groot als . . . als vader, en dan kunnen ze ook meehelpen bij het koren mennen. En ze kunnen geld verdienen, net als vader. . . .”

„Net of de boer ons vijf gulden zal laten verdienen!” riep Hans. „Hij is zo. . . .”

„Hans!” waarschuwde moeder. „Dat wil ik niet horen, dat weet je.”

Toen bleef Hans met een zwart gezicht voor zich uitkijken, maar Koos zat naar de wolken te turen, die steeds verder langs de blauwe lucht schoven, en eindelijk al het blauw be-

dekten. En toch regende het niet, hé, het regende niet!

„Als het maar niet gaat regenen, hè moeder,” zei Koos, en het leek net of hij tegen die verre wolken praatte.

„Juist wel!” riep Hans. „Je hebt er hier heus geen last van en het is lekker gezellig, als het hard giet, wanneer je in de trein zit.”

„Maar de tarwe staat nog op het land,” ging Koos verder. „Je moet niet denken dat het zo lekker is als alles nat wordt.”

„Kan mij wat schelen. . . .” mopperde Hans onverschillig. „Nee, Hans,” kwam moeder tussenbeide, „Koos heeft gelijk: het kost onze boer een heleboel geld als het nu begint te regenen, want alle tarwe is gemaaid, maar vader en de boer moeten morgen en Maandag nog de hele dag rijden om de oogst droog binnen te halen. Niemand heeft er wat aan, als de tarwe op het land staat nat te regenen, want als het lang duurt, worden de korrels helemaal zwart en dan ontvangt de boer er zoveel minder geld voor. Het is maar te hopen dat het droog blijft. . . .”

„Ik ga straks gauw helpen,” bedacht Koos. „Als het vannacht gaat regenen, kunnen we morgen niet meerijden, en Dinsdag begint de school alweer.”

Het was weer een poosje stil; ze verwachtten ieder ogenblik dat er dikke druppels tegen de ruiten uit elkaar zouden spatten, maar de dikke wolken dreven over en kijk, in de verte zag je alweer een streep blauw en goud van de lucht en de zon. Moeder zuchtte ervan, zo blij was ze daar om.

Het leek wel of de boze bui van Hans ook overdreef. Hij zag de lucht weer blauw worden en opeens begon hij ook te verlangen naar een heerlijk tochtje op de wiebelende

wagens, op je rug in het warme stro en je ogen half dicht tegen de felle zon.

„Als we flink doorwerken, redden we het misschien nog vóór de Zondag,” praatte hij onduidelijk.

„Wat zei je, Hans?” vroeg moeder.

Hans keek verbaasd op, want het was helemaal zijn bedoeling niet om iets hardop te zeggen. Hij had alleen maar zitten dromen, nadat Koos over het meerijden begonnen was.

„O, niks,” lachte hij verlegen. „Ik dacht: Als we samen eens konden helpen met het binnenrijden van dat laatste beetje, komt de oogst misschien toch nog voor de Zondag binnen.”

„Wat wil je dan doen?” glimlachte moeder. „Je kan toch die zware schoven niet opsteken? Bovendien kan de boer ze dan toch niet snel genoeg wegleggen.”

„Poeh!” deed Hans. „Vader werkt de boer er alleen al helemaal onder, en als ik dan nog mee ging helpen. . . . Nee, Koos moet op de ene wagen en ik op de andere, en dan leggen wij de schoven recht die de boer en vader opsteken. Zodoende laden we twee wagens tegelijk en het werk gaat bijna tweemaal zo vlug.”

„Zou je dat wel kunnen?” plaagde moeder een beetje. „Een vracht koren laden is heus niet zo makkelijk.”

„Nee,” gaf Hans toe. „Het worden natuurlijk niet zulke mooie vrachten, maar wat geeft dat? Als de oogst maar binnen is.”

„Je gaat straks maar eens bij vader kijken,” gaf moeder toe. „En dan vraag je het maar.”

„Hè ja,” vond Koos. „Als we dat eens deden, Hans!”

Hans zag zichzelf al staan, boven op een hoge wagenvracht tarweschoven. Hij wenste nu niet meer dat het zou gaan

regenen; hij dacht zelfs niet eens meer aan de duiven, of aan geld, nee, het was veel belangrijker dat de tarwe droog in de schuur kwam. Als hij boer was, zou hij het wel weten! Hij zou gauw een knecht erbij genomen hebben, om toch vooral op tijd klaar te zijn.

Hij schrok van zijn eigen gedachte. Stel je voor dat de boer vandaag een paar mensen had aangenomen, dan stond er straks geen schoofje meer op het land, en wat bleef er dan van zijn mooie plannetje over?

„Pluiser zal toch geen mensen erbij aangenomen hebben, moeder?” vroeg hij.

„Nee, kind,” lachte moeder. „Toen gisteren in de weerberichten over onweersbuien en regen gesproken werd, heeft de boer het wel geprobeerd, maar het is overal even druk, en dan is het niet zo gemakkelijk om voor één of twee dagen iemand te vinden.”

„Gelukkig!” zuchtte Hans.

Koos begreep niet, waarom Hans opeens zo veranderd was, maar hij zei er maar niks van, anders werd Hans weer boos en het was juist zo leuk om stil naar buiten te kijken, en jezelf wijs te maken dat er wéér wolken kwamen — nee, toch niet — ja, kijk maar, een kleintje. . . .

„We zijn er,” zei moeder, en ze zochten de bus op. Hans ging bij de chauffeur staan, en hij vroeg: „Rijd eens heel hard!”

De chauffeur keek eens opzij en hij trok een scheef gezicht. „Als je haast hebt, ga je maar lopen,” plaagde hij. „Het is nog lang geen bedtijd.”

„Nee, maar de boer zit op ons te wachten,” verzon Hans. „We moeten helpen bij het binnenrijden van het koren.”

„Aha,” spotte de chauffeur, „dan zal ik jullie eerst even thuisbrengen. Voor een pakje sigaretten doe ik altijd een heleboel.”

„Ik heb geen sigaretten,” antwoordde Hans.

„Wat?” lachte de chauffeur. „En dan kom je me toch vragen of ik extra hard wil rijden? Nee-maar! Ga jij soms straks ook voor niks hard werken bij die boer?”

„Misschien krijgen we wel. . . misschien wel een gulden of vijf!” schepte Hans op. „U moet niet vergeten dat we met z'n tweeën haast net zoveel doen als een grote man.”

„Wel-wel,” plaagde de chauffeur vrolijk verder, „dan worden jullie nog rijk.”

De bus stopte in een dorpje, en er kwamen veel nieuwe reizigers binnen, zodat Hans terugging naar Koos, achterin de bus.

„Wat zei de chauffeur?” vroeg Koos.

„O, niks,” antwoordde Hans. „Hij probeerde me voor de gek te houden.”

„Het is nog droog,” zei Koos, en hij zuchtte: „Als het nu maar mooi weer blijft, nog één dagje maar. . . .”

„Ja,” fluisterde Hans, „één dag maar. . . .”

Na een kwartier zagen ze het puntje van de dorpstoren, en toen merkten ze pas dat ze al die tijd niets tegen elkaar gezegd hadden. Straks zouden ze vlak voorbij hun huis komen, maar dan moesten ze weer tien minuten teruglopen van de halte. Jammer was dat, want het was tien minuten strop.

„Ik zie de boerderij al,” wees Hans.

„Ja.”

Weer even stilte.

„Zeg, Hans,” vroeg Koos opeens.

„Ja. . . .”

„Durf jij aan de chauffeur te vragen of hij bij ons huis wil stoppen, voor één keer?”

Hans schrok ervan, hij kreeg een kleur, maar tegelijk stond hij al op, en hij schuifelde door de schommelende bus naar voren. Misschien. . . .

„Meneer. . . .?” vroeg hij.

De chauffeur keek verrast op.

„Zo, ben je daar alweer?” plaagde hij. „Heb je al sigaretten voor me?”

„Nee,” lachte Hans verlegen, „maar straks komen we voorbij ons huis, en we wilden zo graag dat we daar uit mochten stappen, anders moeten we het hele eind teruglopen van het busstation.”

De chauffeur was toch een grappige vent. Hij trok weer dat gekke, scheve gezicht, net alsof hij knipoogde tegen de hele wereld.

„Nou vooruit,” beloofde hij, en Hans kreeg een kleur van blijdschap. „Maar dan moet je tegen je moeder zeggen dat ze bij de uitgang gaat staan, anders houdt het te veel op.”

„Ja, meneer,” juichte Hans. „Dank u wel!”

„Maar de volgende keer zorg je voor sigaretten,” dreigde de chauffeur. „Anders neem ik je twee halten verder mee voor straf.”

„Best!” riep Hans terug, want de man probeerde hem immers toch maar voor de gek te houden.

Hij riep moeder en Koos en Liesje, zodat ze klaar stonden. Zelf wees hij hun huisje aan, en ja, daar stopte de bus midden op de dijk, recht tegenover hun huis.

Ze zwaaiden nog naar de chauffeur, en die zwaaide terug en

hij lachte met zijn hele scheve gezicht. Toen renden de jongens met grote sprongen de dijkhelling af en ze stonden te trappelen van ongeduld, tot moeder eindelijk de deur opengegaan had. Ze zochten hun overalls en in een wip stonden ze als twee jonge boertjes klaar om naar het land te gaan. Ze droegen de kruik thee voor vader en een pakje brood voor hen allemaal, want als het droog bleef, zou het wel laat worden.

Zo hard ze konden renden ze de dijk over, want ginds reed de tractor het erf af, de dijk op, en als ze voortmaakten, zouden ze misschien gelijk met vader bij het bouwland zijn, zodat ze mee konden rijden naar het tarweveld. Ze molenwiekten met hun armen, ze schreeuwden zich schor, om vaders aandacht te trekken, maar vader scheen druk in gesprek met de boer. Ze wezen naar de lucht en naar het land, en de tractor reed veel harder dan anders.

„Steek. . . . in. . . . mijn. . . . zij. . . .” hijgde Koos een paar meter achter Hans.

„Ik zal vragen of vader wacht,” beloofde Hans, en hij rende door zo hard als hij kon. Toen hij zeker wist dat vader hem horen zou boven het geronk van de tractor uit, gilde hij: „Vadèr!”

De boer en vader keken verrast op, en vader zwaaide. Juist op het schuine pad, dat van de dijk af naar het land liep, ontmoetten ze elkaar. Een paar honderd meter achter Hans sukkelde Koos naderbij, zijn rechterhand tegen zijn zij gedrukt.

„Geef de thee maar hier, Hans,” zei vader. „En gaan jullie dan maar gauw weer naar huis, want we moeten opschieten en vandaag kunnen we geen meerrijders gebruiken.”

Hans stond naar adem te happen, en zijn benen trilden van moeheid, maar het ergste was toch dat ze nu zomaar teruggestuurd werden.

„Maar . . . maar . . .” hijgde hij, „we . . . we wilden . . .” Hij keek angstig naar de boer, want de boer was altijd zo gauw kwaad.

„Nee, Hans, vandaag gaat het niet,” zei vader kortaf. „Er zit onweer in de lucht.”

Hij schakelde alweer in en de tractor begon zachtjes de helling af te zakken. Hans kon wel huilen, maar dat was kinderachtig, je kon beter goed kwaad worden. Daarom werd hij kwaad op zichzelf, omdat hij zich kinderachtig vond.

„Wij willen helpen,” schreeuwde hij tegen de boer, „Koos en ik, ieder op een wagen, en u en vader de schoven opsteken.”

„Stop eens even, Dirk!” riep de boer tegen vader, en de tractor stopte midden op de helling, terwijl vader verbaasd omkeek.

„Het is nog zo gek niet, wat die jongen daar zegt,” bedacht de boer.

„Wat zei je, Hans?” vroeg vader, want hij had niet op Hans' geschreeuw gelet.

„We willen meehelpen,” legde Hans uit, en met zijn hand hield hij het spatbord van de tractor al vast. „Koos op een wagen en ik op de andere, en de boer bij Koos opsteken en u bij mij.”

De boer en vader keken elkaar even aan, en vader haalde zijn schouders op. Maar de boer zei: „We kunnen het in ieder geval proberen, Dirk; al wat we ermee winnen is meegenomen.”

De jongens kropen gauw op de voorste wagen en daar bol-

derden ze over het kale stoppelveld naar het stuk waarop de tarwe in schoven stond. Vader stuurde de tractor tussen twee rijen schoven door, en Hans stond wijdbeens op een grote wagen, de voorste. Koos klom op de achterste, de kleine wagen. Vader en de boer prikten van weerskanten de schoven op, twee garven tegelijk. De mannen zweetten, want het was benauwd weer, maar telkens als ze omhoog keken naar hun jonge knechten, lachten ze; zelfs de boer had er schik in, zoals die jongens zich weerden. En het viel nog ontzaglijk mee, want eigenlijk hoefde je alleen maar te zorgen dat je midden op de wagen de bossen stro dwars legde; voor de zij-kanten zorgden de boer en vader zelf, door de garven netjes op elkaar te stapelen.

Toen de wagens geladen waren, keek de boer op zijn horloge. „Het scheelt bijna de helft,” riep hij tevreden, maar tegelijk keek hij angstig naar de lucht en naar al de schoven die er nog stonden. Want de lucht begon opnieuw te betrekken en er stonden nog lange, lange rijen schoven op het veld. Geen denken aan, dat ze dat vandaag nog binnenkregen.

De mannen kropen samen op de tractor, en daar wiegelden de wagens over het veld. De jongens lagen op hun rug uit te blazen en op strootjes te kauwen, maar ze hoefden hun ogen niet dicht te knijpen tegen de felle zon, want de wolken die nu over hun hoofden heenschoven, waren nog zwaarder dan die ze in de trein zagen. En in de verte rommelde iets: onweer!

Er vloog een grote zwerm bosduiven over, laag bij de grond, om ergens neer te strijken, en zich te goed te doen aan de uitgevallen tarwekorrels.

Hans ging op zijn ellebogen overeind zitten en keek over de

korenschoven heen, om te zien waar de duiven daalden. Toen zag hij dat ook de boer de dieren nakeek, en de boer trok een heel lelijk gezicht. Onzin eigenlijk, want wat gaf het nu of die duiven de gemorste korrels opaten? Ja, in de zaaitijd, als ze de zaaitarwe uit de aarde pikten, dan waren ze schadelijk, maar nu. . . . Of dacht de boer nu alweer aan de winter-tarwe, die hij straks zou zaaien?

Hans ging weer liggen, en tegelijk voelde hij iets op zijn neus. Eerst dacht hij dat het van een vogeltje was, maar nergens was een vogel te zien, dus moest het een regendropfel geweest zijn. Jammer, als het nu ging regenen.

In de schuur stonden hij en Koos samen op de berg tarweschoven, en ze stapelden zo goed mogelijk de toegestoken garven naast en op elkaar. In de schuur kwam het er niet zo op aan, en bovendien hielp hier de boerin mee, zodat ze het makkelijk baas konden. Je snapt niet hoe vlug vader zijn wagen leeg had. Hij nam een sprongetje en hielp de boer om de kleine wagen leeg te prikken. Het regende garven op de berg, en zonder uit te blazen startte vader de tractor en hup, daar gingen ze weer.

„De bui drijft over, Dirk,” riep de boer, toen ze weer op de dijk reden.

„Ja,” antwoordde vader, en hij nam onder het rijden een slok thee uit het blauwe busje.

Wat zou toch die boer zonder vader moeten beginnen! Vader was zo sterk, die werd nooit moe. De jongens wel. Die voelden hun armen en hun rug, en de strootjes jeukten in hun nek. Maar omdat hun vader niets liet merken, deden zij ook alsof ze niet moe waren en geen pijn in hun rug kregen.

Bovendien konden zij lekker uitrusten tijdens de lange rit naar het land en weer naar huis.

Ze werkten door, tot het bijna donker was, en ze de laatste vracht bij het lamplicht van de schuurlampen moesten lossen. Maar toen waren ze dan ook doodmoe. Het was gisteren ook al zo laat. . . . Gisteren? Ja, gisteren waren ze immers naar het vuurwerk geweest.

„Het lijkt al veel langer geleden,” zei Hans.

„Ja,” antwoordde Koos zachtjes, want zijn hoofd was zo zwaar, en zijn benen en zijn armen.

„Nou, jongens,” prees de boer, „jullie vallen me honderd procent mee. Als jullie morgen weer helpen, krijgen we de boel nog vóór de Zondag binnen.”

„Als het niet gaat regenen,” verbeterde vader.

„Ja, als het niet gaat regenen,” gaf de boer toe, en ze keken samen naar de lucht, waaraan hier en daar al sterretjes pinkelden.

„Het ziet er niet gek uit,” zei vader langzaam.

„Heb jij nog naar het weerbericht geluisterd, vrouw?” vroeg de boer.

„Ja,” antwoordde de boerin. „Plaatselijk onweersbuien. . . .”

„Laten we hopen dat we hier geen bui krijgen,” zuchtte de boer. „Het is me heel wat waard als de rest ook nog droog binnenkomt, want als het weer in deze tijd omslaat, mag je op een paar weken regen rekenen.”

„Het zou prachtig uitkomen voor het ploegen,” vond vader.

„Kom, jongens, dan gaan we naar moeder.”

„Ja,” klonk het van de hoge stroberg en Hans gleed naar beneden.

„Waar is Koos?” vroeg vader. „Koos!”

Maar er kwam geen antwoord.

„Hij slaapt misschien,” bedacht Hans, en vader klom met twee treden tegelijk de ladder op. En jawel, daar lag Koos, met zijn hoofd op zijn arm. Toen vader hem optilde, fluisterde hij: „Nietes. . . .”

Daar moesten ze allemaal zó om lachen, want op de wagen leek Koos al zo’n echte kerel, maar in vaders armen was het nog net een kleine jongen.

„Hij is moe,” zei vader. „We zullen opschieten, en ik zal hem wel dragen.”

Ze sukkelden de dijk over, het lange eind naar huis.

Hoofdstuk III

VOOR IEDER EEN

„Zou je ze niet laten slapen?” vroeg moeder, toen de wekker afliep, en vader geeuwend uit bed stapte.

„Die jongens?” antwoordde vader nog half slapend. „Maar ze willen toch zelf en ik heb het met de boer afgesproken.”

„Maar ze zijn nog zo klein, vader,” bedelde moeder weer. „Ik kan ze toch sturen als we straks gegeten hebben.”

„Weet je wat,” besliste vader, en hij trok vlug zijn boezeroen over zijn hoofd, „weet je wat: ik zal het de jongens zelf vragen, en dan moeten ze maar zien.”

Daar kon moeder natuurlijk niets tegen hebben; ze hoopte maar dat Hans en Koos het niet zouden doen.

Vader stak eerst zijn neus even om de hoek van de keuken-deur, om te zien of het soms toch geregend had, maar het waaide stevig en de lucht was nog bezaaid met sterren, al begon er in het Oosten al een beetje kleur in de lucht te komen. Hier en daar dreven wel wat wolkjes, maar regenen, nee, dat deed het niet. Het maakte hem vrolijk, dat vandaag de oogst binnen zou komen, en dat zijn grote jongens daaraan meegewerkt hadden. Hij schudde Hans aan zijn schouder

en riep: „Hé, boer, opstaan, anders regent de oogst nat!”
„Vlug, vlug!” mompelde Hans, want hij droomde juist dat hij aan het werk was, en dat hij de schoven op moest steken, terwijl Koos ze goed legde. Maar Hans werkte zó hard, dat Koos helemaal onder het koren begraven werd. Daar schrok Hans van, want als Koos stikte. . . . Hij woelde met zijn armen de dekens weg en kreeg het warm, terwijl hij droomde dat hij die hele berg schoven opzij duwde, om Koos te redden. Vlug! Vlug! En eindelijk zag hij zijn broer liggen, heel diep onder het koren, en hij zag de lippen van Koos bewegen.

„Nietes!” fluisterde Koos.

Op dat moment maakte vader Hans wakker, en Hans herhaalde: „Vlug, vlug!” want anders zouden de schoven weer over Koos heenvallen, en bovendien riep iemand dat de oogst nat zou regenen, wanneer ze niet opschoten.

Meteen was Hans klaar wakker. Hij wreef de slaap uit zijn ogen en zei: „Ik droomde.”

Hij wipte uit bed, en keek lachend hoe vader eindelijk Koos wakker kreeg, want Koos woelde van de ene zij op de andere, omdat het vandaag niet hielp of hij „Nietes” zei. Ja, maar toen Koos eenmaal wakker was, wilde hij natuurlijk niet als een kleine jongen in bed blijven liggen. Moe? Ha, hij was al lang uitgerust! Alleen begreep hij niet best wie hem in bed gestopt had, want het laatste wat er gisteren gebeurd was, was het lossen van de wagens in de schuur. Daarna was er niets meer gebeurd, helemaal niets.

Hun klompen klepperden over de dijk, en het begon licht te worden. Het gras langs de dijk was nat van de dauw, maar vader zei: „Het koren kan beter een beetje nat zijn van de

dauw, dan dat we er morgen een bui regen op krijgen.”

Maar om het op de wagen te laden, was toch niet zo leuk. In een ommezentje waren de overalls van de jongens kletsnat, en hun knieën en kousen, hun mouwen en armen. De boer trok een lelijk gezicht tegen dat natte koren, maar er was niets aan te doen. Ze zouden deze eerste vrachten maar op een aparte hoop gooien, en de schoven later op de deel neerzetten om verder te drogen.

Toen eindelijk de zon lekker warm begon te worden, ja, stekend warm, kreeg de boer er plezier in. De jongens damp-ten droog en de schoven die ze opvingen, waren niet meer van die natte bossen, met druppels aan iedere aar, nee, het was weer warm stro.

„Het zal nog niet meevallen, boer,” riep vader, toen ze even stilstonden, en naar de lange rijen schoven keken, die nog binnengereden moesten worden.

„Nee,” antwoordde de boer. „Maar we doen ons best, hè jongens?”

Nog nooit was de boer zo vriendelijk tegen hen geweest. Eigenlijk kwamen ze niet eens zo graag op het land als de boer er was, want al heel gauw vond de boer hen lastig, en dan stuurde hij hen weg. Maar vandaag was hij aardig, omdat hij hen nodig had.

Hoe hij het zo opeens durfde, begreep Hans later zelf niet, maar plotseling dacht hij aan het geld dat hij nodig had om duiven te kopen. Daarom lachte hij tegen de boer en hij riep naar beneden: „Natuurlijk! We verdienen er allebei een rijksdaalder mee, Koos en ik, dus dan willen wij heus ons best wel doen.”

De boer tilde juist een paar garven omhoog en Koos stond

al met open armen klaar om ze op te vangen. Maar de vork met garven bleef als een vlaggestok omhoog staan en de boer leek een vaandrig, met een vlag boven zijn hoofd. Met zùlke ogen keek de boer naar die kwajongen boven op zijn wagen, naar Hans, die brutaalweg zei dat hij en Koos ieder een rijksdaalder moesten verdienen. Hans kreeg al een kleur, want hij dacht dat er nu wel een standje zou volgen; hij had er spijt van, dat hij zomaar zonder nadenken iets geroepen had.

Vader zag het, en hij had beslist een beetje plezier om Hans. Zie je, je mag best om loon vragen, als je hard werkt, en de boer spaarde toch maar een dure knecht uit.

Even keek de boer naar vader, en opeens begon vader te schateren. „Nou,” lachte hij, „u kunt het gerust beloven, als de oogst vandaag binnenkomt, want kijk maar eens wat er allemaal nog op het land staat!”

De boer lachte zuur. „Ja,” zei hij, „ik ben ook bang dat het vandaag niet lukt, maar een rijksdaalder voor zo'n kleine jongen. . . .”

„Nou,” zei vader, toch ook een beetje boos, „het zou mij best een rijksdaalder waard zijn als de oogst droog binnenkwam.”

„Het is niet gezegd dat het gaat regenen. . . .” aarzelde de boer nog.

„Ja, en bovendien willen de jongens vanmiddag nog gaan zwemmen in de rivier,” plaagde vader, en hij knipoogde naar Hans en Koos.

„O, kijk eens aan,” zuchtte de boer, en hij gooide de garven eindelijk op de wagen. „Waar praten we dan over!”

Het speet Hans echt dat vader dat gezegd had, want nu

praatte de boer natuurlijk niet meer over dat geld, en heel even had Hans gehoopt dat hij en Koos toch misschien wel iets zouden verdienen. Misschien wel geen rijksdaalder, maar een gulden is ook al veel. Stel je voor! Je zou tien duizend rupsen moeten vangen of vijf duizend slakken, of twintig ratten, om een gulden te verdienen. Nou, daar ben je in een dag niet mee klaar, daar doe je weken over! En als je dan van de boer. . . . Ach, je moet er maar niet meer aan denken, want vader heeft de hele zaak bedorven, door te zeggen dat ze vanmiddag gingen zwemmen. Ja, op andere zomer-Zaterdagmiddagen zwommen ze altijd wel, maar vandaag konden ze best overslaan, en de oogst moest toch binnen.

„Hè,” fluisterde Hans in vaders oor, toen hij achter op de tractor stond, „waarom zei u dat nou? We hoeven toch niet te gaan zwemmen, als we niet willen?”

„Sst,” waarschuwde vader, maar zijn gezicht stond strakker dan anders. „Sst, laat dat maar aan mij over. Als hij er geen cent voor over heeft, wil ik niet dat jullie vanmiddag werken!”

Nee, daar begreep Hans niet veel van. Er was opeens niet zoveel aardigheid meer aan het werken. Kijk, de zon ging schuil achter een paar dikke wolken, net als gisteren, en hoor, het was net of de tractor zich boos maakte, alsof vaders boosheid op de motor overging, zodat die bromde en ronkte en veel harder reed dan anders.

Hans keek naar vaders gezicht en hij zag vaders lippen bewegen, net of vader „Gierigaard!” zei.

Er werd niet veel meer gezegd. De jongens vingden de korenschoven op, samen met de boerin, en ze legden ze op lange, lange rijen, naast en op elkaar. Buiten werd het al somberder,

dat merkte je binnen maar wat best. Vader wachtte nog tot de wagens leeg waren, toen riep hij naar de boerin: „Heeft u nog naar de weerberichten geluisterd? Wat zegt De Bilt?” „Buien,” antwoordde ze. „En voorlopig is het met het mooie weer gedaan.”

„Daar heb je 't,” zei vader boos. „Wat er vandaag blijft staan, staat straks op het land te verrotten.”

De boer liep met een zwart gezicht naar de deeldeuren. Even later zagen ze hem met de boerin praten, maar vader liep onverschillig naar de tractor.

„We zullen gaan, jongens,” riep hij. „Eén vrachtje halen we nog wel voor de middag en de rest zien we wel.”

Hans en Koos klommen stil op de wagen. Er was niks aan om met dit sombere weer te gaan zwemmen, hoewel het water wel lekker warm is met onweer en regenbuien, maar het kon hun niet veel schelen ook, want op het land was het ook niet leuk meer, nu vader boos deed en de boer toch geen cent voor hun werk over had.

„We gaan zwemmen, hoor Koos,” stookte Hans zijn broertje op.

„. . . . Ja, of slakken zoeken,” bedacht Koos. „Dan verdienen we tenminste nog wàt, en met regenweer komen de slakken voor de dag.”

„Best!” gaf Hans toe, maar hij zuchtte diep, want wat is nou een cent, als je eerst aan een rijksdaalder gedacht hebt?

Buiten de schuur wachtten ze even op de boer.

Samen met zijn vrouw kwam hij naar buiten, en hij riep: „Zeg, Dirk?”

„Jawel,” zei vader.

„Zou je denken dat we de boel binnen kunnen krijgen, als het vanmiddag nog droog wil blijven?”

Vader keek naar de lucht, toen haalde hij zijn schouders op.

„Ik denk het niet,” zei hij. „We zijn vanmiddag maar met z'n tweeën en dat scheelt een heel stuk. . . .”

Terwijl hij dat zei, keek hij streng naar de jongens, want hij was een beetje bang dat Hans misschien tè vlug zou zeggen dat ze dan wel niet zouden gaan zwemmen. Maar Hans zei niets. Hij zou wel slakken vangen, dan verdienden ze tenminste een cent en ze werden ook niet zo moe.

Weer fluisterde de boer met zijn vrouw, en toen knikte ze ja.

„Dat begrijpen we wel,” legde de boer uit, „maar we dachten dat je jongens misschien liever een rijksdaalder zouden verdienen, dan dat ze gingen zwemmen.... Nietwaar, jongens?”

Hans en Koos konden hun oren niet geloven, ze dachten dat de boer hen voor de gek hield. Ja, Hans had dat nu wel gezegd daarnet, maar als je achteraf nadacht, was het toch veel te gek en je begreep best dat de boer zoiets nooit en nooit zou doen. En nu. . . .

Ze keken naar vader, maar die zei niets. Toen draaide Hans zijn hoofd weer naar de boer en boerin en hij kreeg het er warm van.

„Ieder een rijksdaalder?” vroeg hij een beetje verlegen.

„Als we het koren binnenkrijgen,” besliste de boer.

„Goed,” lachte Hans. „Graag.”

„Goed,” praatte Koos na. „Gräag.”

Het is moeilijk om grote mensen te begrijpen, want nu lachte vader opeens weer. Hij sloeg met zijn grote, sterke vuist op het stuur van de tractor en riep: „Is dät wat, jongens!”

Nou, jullie mogen wel extra goed je best doen, want dat verdienen andere jongens nog in een hele vakantie niet!”

Maar de boer bleef nog lang zuur kijken, eigenlijk de hele dag. Ja, en juist dat is zo onbegrijpelijk, want ze hadden nog wel de zin van de boer gedaan en niet die van vader.

Om het geld eerlijk te verdienen, deden ze nu hun best, zoals ze nog nooit eerder gedaan hadden. Als ze naar het land reden en ergens een duif zagen vliegen, stootten ze elkaar aan en ze zeiden tegen elkaar: „Kijk, een duif!,” maar ze bedoelden eigenlijk: „Nu hebben we geld om een paar echte wedstrijdvliegers te kopen, en daar winnen we prijzen mee, want de duiven hebben het hier veel beter dan in de stad, dat zie je wel aan die vette bosduiven, die hier iedere dag komen eten!”

De zon bleef wel weg, maar het werd toch een fijne middag. Liesje bracht een dik pak brood op het land, met een kruik heerlijke koffie, zodat de jongens als echte mannen tegen een korenschoof zaten en hun brood kauwden, met zo nu en dan een slok koffie om het brood vlug weg te spoelen, want steeds meer zware wolken kwamen opzetten. Soms vielen er dikke druppels uit zo'n laaghangende wolk, maar daar bleef het bij. Ze dachten zelfs nog dat het misschien net zou gaan als gisteren: een overdrijvende bui, en straks weer zon, maar nee, het weer werd steeds somberder. Het was nog een groot geluk dat er tenminste vanmorgen zon geweest was om de dauw op te drogen, anders was de oogst nog nat binnengereden. Moeder liet Liesje in de namiddag de jassen brengen, maar het werd vijf uur, het werd zes uur, zeven uur, en nog steeds was het droog. Toen ze voor de laatste vracht uitreden, zag de horizon bijna zwart.

„Nou gaat het mis,” mompelde vader, want tegen de avond

was de wind gaan liggen, en ze haastten zich wat ze konden; ze stapelden de wagens voller dan anders, om het toch allemaal maar in één keer binnen te krijgen. Als vader naar een volgende rij schoven reed, wiebelden de wagens zo angstig, dat de jongens zich vastgrepen aan het stro. Maar alles ging goed, tot de laatste garven opgeladen waren. De touwen werden over de wagens getrokken, de polderboom vastgesjord. Er was geen minuut te verliezen! Uit de zwarte lucht begonnen al druppels neer te vallen, dikke, zware druppels, die lauw aanvoelden.

„Geef maar flink gas, Dirk!” riep de boer naar vader.

Nou, dat was niet eens nodig, om zoiets te zeggen, want de tractor raasde over het lege land. Ja, leeg land! De jongens lagen doodmoe op hun rug onder die zwarte lucht, en ze vingden de dikke regendruppels op hun warme gezichten en in hun open handen. Nog nooit eerder waren ze zo moe geweest. . . . zo moe. . . . Ze deden hun ogen dicht, ze schommelden op de hoge wagenvrachten alsof ze met een boot langs Scheveningen voeren. Ze hoorden het knallen van het vuurwerk, en ze schrokken met wijd-open ogen wakker van de vuurstralen, die in hun droom op vuurwerk leken, maar nu opeens onweer bleken te zijn. De tractor zoude de zware wagens de dijk op. Even later schoven ze de grote schuur binnen en vader riep naar de boer: „Gefeliciteerd, boer!”

„Nou, man,” lachte de boerin gelukkig, „dat was op het nippertje!”

De boer zette zijn pet af en veegde zich het zweet van zijn kale bol. Daarna schoof hij de grote deeldeuren dicht, en de jongens hoorden hoe het zachte tikken van de enkele regen-

druppels opeens veranderde in een stortbui, die neerratelde op het schuurdak.

„Hoor je 't, Koos?” vroeg Hans, maar er kwam geen antwoord.

Hans kroop naar zijn broertje toe en schudde hem heen en weer: „Koos! Hoor eens hoe het regent!”

„Nietes!” fluisterde Koos en hij draaide zich op zijn zij.

Hans liet zich langs de touwen van de wagen glijden en hij wees naar boven. „Hij slaapt weer,” vertelde hij, maar hij lachte vandaag Koos niet uit, want nu hij op de deelvloer stond, voelde hij dat zijn eigen benen trilden van moeheid.

„Ach, ziel!” riep de boerin, toen ze van Koos hoorde, „jullie hebben ook zó gewerkt; hier, ik heb voor allemaal een paar pannekoeken.”

„Nou-nou,” zei de boer, want boer Pluiser is niet zo royaal. Maar zijn vrouw plaagde: „Wie moppert krijgt niets, want daar bak ik niet voor. En wat waar is is waar, man, als die jongens je niet geholpen hadden, was er zeker een heleboel koren kletsnat geregend.”

Toen verscheen er eindelijk een glimlachje op het gezicht van de boer, en terwijl vader Koos van de wagen droeg, sloeg de boer op Hans z'n schouder en hij zei tevreden: „Daar heeft de vrouw gelijk in, m'n jongen, en jullie hebben je geld eerlijk verdiend.”

„. . . Als de wagens leeg zijn tenminste,” verbeterde Hans, want de boer en de boerin deden net of het werk al klaar was. En juist tegen het lossen van die twee enorme wagenvrachten zag Hans op. Het was net of hij een beetje misselijk werd als hij eraan dacht.

„Nee,” lachte de boer opeens, „het is mooi geweest! Jullie

hebben genoeg gedaan vandaag en Maandag vinden we de rest wel. Het ging er maar om dat de tarwe onder de kap kwam, en dat is gelukt!”

Hij keek naar buiten, waar de regen neerstroomde. Het drong nu zeker pas goed tot hem door, hoe weinig het scheelde of een paar wagenvrachten tarwe waren verregend.

Hij wachtte tot de jongens hun pannekoeken hadden opgegeten en hij drong aan: „Toe, kerels, eet er nog een paar!,” maar Hans en Koos schudden met een benauwd gezicht van nee, want ze waren te moe om echt honger te hebben, en als ze nog meer aten, werden ze er vast en zeker misselijk van. Slapen, dat wilden ze wel, slapen, uren achter elkaar. Daarna haalde de boer zijn portemonnaie voor de dag en hij legde het geld voor de jongens neer. Tegen de boerin zei hij: „Heb jij geld voor Van der Weg, vrouw, dan reken ik wel met die twee nieuwe knechts af.”

Maar toen het geld op tafel lag, keek hij vader aan. „Is het de bedoeling dat de jongens het zelf ontvangen, of . . .”

„Natuurlijk,” zei vader. „Ze hebben het eerlijk zelf verdiend ook; ik ben er trots op, zoals die kerels hun best gedaan hebben!”

De jongens namen ieder zo'n harde, glimmende rijksdaalder op, en stopten die in hun broekzak onder hun zakdoek. Maar ze dachten niet aan het geld, ze dachten aan twee duiven en ze glimlachten dankbaar en o, zo moe.

Hoofdstuk IV

ZORG ZELF MAAR VOOR VOER

De hele nacht onweerde het, en het regende met stromen. Het water groef geultjes in het voetpad dat van de dijk naar het huisje van Van der Weg liep en daar stroomde het met kleine watervalletjes in het berm-slootje.

Liesje werd telkens wakker, als er zo'n zware donderslag door de lucht ratelde, en dan riep ze om haar moeder. De ene keer kwam moeder zelf, de andere keer was het vader die uit z'n bed kwam, en dan ging hij meteen even naar zijn grote jongens. Hij deed het licht aan en keek naar Hans, die met zijn ene hand onder zijn hoofd sliep en de andere hand op de deken; en naar Koos, die wel even „Nietes" prevelde, als het licht aanknipte, maar die toch ook door alles heensliep.

„De boer mag blij zijn!" fluisterde vader, en hij luisterde naar de stromende regen op het dak. Daarna streek hij met zijn sterke hand over de jongenshoofden en ging terug naar bed.

„Die twee slapen door alles heen," zei hij tegen moeder. „Ze merken niet dat ik het licht aandoe en van het onweer en de regen horen ze niets! Of ze ook moe waren, die mannetjes!"

„Ik hoop maar dat ze lekker uitrusten,” wenste moeder. „Ik maakte me ongerust over die jongens; ze zijn nog zo jong en dan een hele dag dat zware werk zonder voldoende slaap. Ik zou toch niet willen dat ze nu al iedere dag zo hard moesten werken.”

„Natuurlijk niet,” gaf vader gauw toe. „Maar denk je niet dat ze soms even moe zijn van het bokkie-springen, het zwemmen, rennen, klimmen en wat al meer van die grap-pen? Ze maken zich iedere dag moe, en als ze dan weer eens goed geslapen hebben, weten ze nergens meer van. Het werk was ook maar een spel voor hen.”

„Nee,” dacht moeder hardop. „Ze wilden zo dolgraag wat verdienen, omdat ze een paar postduiven wilden kopen. Karel van Marie heeft er ook een paar en zo gauw ze me zagen, vroegen ze al of ze ook duiven mochten hebben. Het schijnt dat een paar goede dieren wel vijf gulden kosten, dus ik dacht bij mezelf: Nou, daar komt toch nooit wat van! Daarom heb ik maar gezegd: Goed, spaar er maar voor!”

„Wat,” schrok vader, „heb je het goedgevonden?”

„Eigenlijk wel,” legde moeder uit. „Wie had ook kunnen denken dat ze zo gauw geld genoeg zouden hebben om ze echt te kopen?”

„Nou,” mopperde vader, „we hebben het er nog wel eens over. Ik vind het veel beter dat ze het geld gebruiken om er een lapje voor een nieuwe broek voor te kopen of iets anders waar ze wat aan hebben, maar duiven.... duiven!....”
Moeder begon stilletjes te lachen.

„Ik dacht dat jij vroeger ook zo graag duiven hield, vader,” plaagde ze.

„Maar ik kréég ze niet,” foeterde vader koppig. „En jij wilt die kwajongens in alles hun zin geven.”

„Wees blij dat Hans en Koos ze dan wèl krijgen,” suste moeder gauw. „En dan nog wel zelf verdiend!”

„Ze hadden anders ook zelf hun reisgeld wel kunnen betalen,” bedacht vader nog. „Nu hebben ze al de hele vacantie geld gekost, en net als ze iets terugverdienen, beloof je hun een paar duiven. Als ik dat geweten had, had ik die bengels niet geholpen om dat geld te verdienen.”

„Laat nou maar,” zei moeder. „De jongens zullen het morgen zelf wel aan je vragen.”

Toen werd het weer stil in huis, maar buiten ruiste de regen en in de verte klonk nog het gerommel van de donder. Het was gelukkig dat het Zondag was. De boer en zijn vrouw zorgden zelf voor de zes koeien die ze hadden, zodat vader ook eens lekker uit kon slapen. En je slaapt extra lekker, wanneer het zo regent.

Van allemaal was Liesje het eerst wakker. Ze bleef liggen luisteren naar het water dat door de goot murmelde en naar de klok die zes . . . . zeven . . . . acht . . . . negen slagen telde. Oei, negen uur al, schrok Liesje, en over een uur moeten we in de kerk zijn! Ze wipte uit bed en liep op haar tenen naar moeders kamer. Misschien had ze toch niet goed geteld en dan zou ze de jongens te vroeg wakker gemaakt hebben.

Maar op de wekker was het ook negen uur en kijk, moeder wordt al wakker van het vreemde geluid van voeten op zeil. „Het is al negen uur, moeder,” fluisterde Liesje. „En we moeten nog eten ook.”

„Negen uur!” schrok moeder. „Ik heb geen klok gehoord!

Roep Hans en Koos maar gauw, anders komen we nog te laat."

Een paar minuten later was het een gedraaf van belang. Hans riep om schone kousen en Koos wilde zijn blauwe bloes aan en niet die nare grijze, want die zat zo strak. Ze waren allemaal nog een beetje uit hun doen van de drukke dagen die voorbij waren en van het regenachtige weer. Het was nu wel droog, maar dat zou niet lang duren.

„Nee, Koos," riep moeder, „je blauwe bloes is vuil, trek vandaag die grijze maar aan."

Koos trok een gezicht of hij wilde gaan huilen, maar Hans waarschuwde: „Koos! Duiven!"

Meteen was Koos stil. Zijn hele gezicht begon te glunderen, en hij schoot gauw in zijn strakke, grijze bloes.

„Ik noem mijn duif ook Rap," lachte hij.

„Goed, dan noem ik de mijne Joppie, want Joppie is de doffer en Rap het duivinnetje."

„Ja, en als ze een prijs winnen, delen we die altijd samen," bedacht Koos gauw, want hij was bang dat een doffer wel veel vlugger zou vliegen dan een duivin.

Hans dacht even na. Toen knikte hij. „Goed," zei hij, „en als jouw duivin eitjes legt, delen we die ook samen: voor ieder een jonge duif."

„En die gaan we dan weer verkopen," juichte Koos.

„Aan Johan van de notaris en aan Simon Snip, want die zijn rijk," verzon Hans. „En dan worden we steeds rijker, zodat we een paar kippen kunnen kopen of een kalf."

Koos begon door hun kamertje te dansen. „Ja-ja," riep hij, „we worden rijke boeren en we kopen land en een tractor, en dan vragen we vader of die onze tractor wil sturen."

„Dat doen we zelf,” verbeterde Hans. „Wij sturen de tractor, en we verdienen zóveel, dat vader en moeder nooit meer hoeven te werken. Lies zorgt voor het eten en wij werken. Vader moet alleen maar zeggen hoe we het moeten doen, anders vergissen we ons misschien, en dan zaaïen we gerst in plaats van tarwe en we poten verkeerde aardappels, want het is o zo moeilijk om aan de buitenkant van een aardappel te zien of die lekker is.”

„En we weten ook niet hoeveel kunstmest er op het land moet,” vulde Koos aan.

„Jongens,” riep vader onder aan de trap, „komen jullie nog, of blijf je daar wonen?”

„We komen!” schreeuwde Hans vrolijk, en tegen Koos fluisterde hij gauw: „Niks zeggen, hoor! Vader en moeder mogen het niet weten!”

„Natuurlijk niet,” beloofde Koos. „Net of ik dat niet weet!” Nog maar zelden waren de jongens zó stil geweest. Zo nu en dan knipoogden ze tegen elkaar, maar Koos kon dat niet erg best; hij kneep twee ogen tegelijk dicht of hij trok een scheef gezicht, net als de chauffeur uit de bus.

Met elkaar gingen ze naar de kerk: Koos bij vader achterop, en Liesje bij moeder. Hans reed op zijn eigen rammelkar. Het zou eigenlijk best fijn zijn als je voor die rijksdaalder een nieuwe bel kocht en een busje lak, zodat de fiets er weer een beetje beter uitzag, maar je was gek als je het deed, want met een bel verdiende je geen cent.

„Uitkijken, Hans!” waarschuwde vader, want daar reed net de auto van de boer hen achterop.

De boer gaf een vrolijke tik op zijn claxon. Dat betekende: „Goeiemorgen”, maar het betekende tegelijk: „Wat een ge-

luk, dat we net op tijd de oogst binnengehaald hebben, Dirk, jongens! Zie toch eens wat een natte boel!”

Ja, je moet maar eens over dat land kijken. Het ligt te dampen en je ruikt de vochtige geur van de aarde. Als er niet telkens een regenbui dreigde, zou het verrukkelijk weer zijn. In de verte, bij andere boeren, staat hier en daar nog een deel van de oogst op het land en ze begrijpen opeens hoe heerlijk het voor hun boer is dat er hier niets nat geworden is. Vorig jaar was er gerst in de regen blijven staan en toen ze daar na een week eens bij gingen kijken, waren er groene spruitjes uit de zwart-geworden aren gekomen. Zulk graan is geen cent meer waard.

Ze horen de dominee danken voor het prachtige oogstweer van de laatste weken, en voor het prachtige regenweer van vandaag.

„Behalve voor de boeren die alles niet binnen hebben,” denkt Hans, en hij knijpt zijn handen stijf samen, omdat hij zo hoopt dat de dominee dat zal zeggen. Maar de dominee zegt het niet.

„We moeten U dankbaar zijn voor alles wat U ons geeft,” bidt de dominee verder. „Want regen en droogte zijn gaven van U en niemand weet beter dan U, Here, wat we nodig hebben.”

„Nee,” denkt Hans, en hij glimlacht met gesloten ogen. „Het is maar goed dat de mensen er niets over te zeggen hebben, wanneer het zal gaan regenen. Anders zou de ene boer regen wensen en de andere boer zou zeggen: Wacht nog even, want er staat nog een stuk tarwe buiten, dat moet eerst binnengehaald!”

„U hebt ons deze week weer rijk gezegend,” bidt de dominee, en Hans knikt. Door de kiertjes van zijn ogen kijkt hij opzij, en hij ziet dat Koos ook een beetje lacht. Koos denkt zeker ook aan de duiven, nu de dominee zegt dat we zo gezegend zijn deze week. Zie je, je moet het zelf meegemaakt hebben, dan snap je best wat de dominee allemaal zegt. Het is toch wel fijn om te weten dat er een God is, anders zou je nooit weten aan wie je moest vragen wat je nodig had, en je zou er ook niemand voor kunnen bedanken. Hé, eigenlijk is het zo, dat je niet eens zou weten waarom je op de wereld was, wanneer er geen God bestond, net zomin als de echte wedstrijdduiven er iets aan zouden hebben om een eind hard te vliegen, als er geen mensen bestonden die daar plezier in hadden.

Daar moet Hans de hele tijd aan denken, en hij zal het vast straks aan moeder vragen. Daar wacht hij mee tot na de koffie, en als het dan een ogenblikje stil is, vraagt hij opeens: „Zijn wij de duiven van God?”

„Duiven van God?” schrikt moeder. „Wat bedoel je daarmee?”

Hans krijgt een kleur, omdat vader en moeder zo verwonderd naar hem kijken. Misschien is het ook wel een gekke vraag en mag je dat niet eens zo zeggen.

„Nou,” probeert hij uit te leggen, „als ik duiven heb, dan zorg ik goed voor ze, omdat ik graag wil dat ze de wedstrijd winnen. Zorgt God daarom ook zo goed voor ons?”

Moeder kijkt verward naar vader, want ze weet daar niet direct een antwoord op. Vader gaat rechtop zitten in zijn rieten armstoel en hij legt zijn sterke handen tegen elkaar

tussen zijn knieën. Tussen zijn ogen komt een diepe rimpel, want hij denkt na.

„Het is wat vreemd gezegd,” legt hij uit, „maar zo is het wel. God zorgt voor ons, omdat hij wil dat wij de wedstrijd winnen. Wij moeten van de aarde naar de hemel vliegen, en nu is het zo moeilijk, dat de duivel onderweg lekker voer voor ons strooit, om ons in zijn kooi te lokken.”

„Echte postduiven doen dat nooit,” lacht Hans, want opeens heeft hij wat van het leven begrepen. „Echte postduiven vliegen regelrecht naar huis.”

„Hoe komt die jongen op de gedachte!” zegt moeder verbaasd. „Wij zijn de duiven van God. . . .”

Maar Koos en Liesje hebben van dat moeilijke gesprek niet veel begrepen. Als vader nog eens met zijn hoofd knikt en ja zegt, vraagt Koos opeens: „Mag het, vader?”

Vader is er met zijn gedachten niet bij. Hij denkt nog aan die wonderlijke vraag van Hans. Daarom zegt hij zonder erg: „Ja-ja, jongen, zó is het!”

„Hoera!” roept Liesje en ze danst met Koos door de kamer. „Wat betekent dat?” vraagt vader een beetje boos. „Koos, Liesje, kalmte!”

„Hoorde je niet wat Koos vroeg?” glimlacht moeder.

„Koos?” herhaalt vader.

„Ja, Koos vroeg of het goed was dat ze duiven kochten.”

Met grote ogen kijkt vader van moeder naar Koos, en van Koos naar Hans; dan slaat hij met zijn grote handen op zijn knieën, zodat het kletst. „Ha-ha-ha,” schatert hij, „het zijn ook zulke slimme rekels, moeder!”

„Dus het mag?” twijfelt Hans nog even, want er is eigenlijk nog helemaal niet over gesproken.

„Vooruit dan maar,” geeft vader toe, maar hij steekt tegelijk zijn vinger op. „Alleen wil ik je één ding zeggen, jongens. Jullie zelf zorgen voor voer. Je moet maar zien waar je het geld mee verdient, maar ik ben niet rijk genoeg om een paar postduiven te houden. Het leven is zonder duiven toch al duur genoeg.”

Hans knipoogt tegen Koos. „Wees maar niet bang,” wil dat zeggen. „Wij verdienen straks zóveel geld met onze duiven, dat we vader nog eens een nieuwe fiets geven en moeder een mooie jurk of wat ze hebben wil. Dat beetje duivenvoer verdienen we makkelijk genoeg.”

„Nou, Hans, dan moet jij maar een brief aan Karel schrijven, en je vraagt vader een paar papieren rijksdaalders, zodat je die in de brief kunt doen.”

„Alles goed en wel,” bedenkt vader. „Maar waar halen we dan het voer vandaan?”

„Ze hebben nog wat in hun spaarpot,” antwoordt moeder. „En ik dacht dat ik weer rupsen in de kool zag ook.”

„Hoera!” jubelt Hans.

„Zeg, kwajongen,” dreigt vader, „moet jij erom lachen dat we rupsen in de kool hebben?”

„Ja, hoor, ja!” roept Koos. „Hoera, er zitten rupsen in de kool.”

„En slakken in de andijvie!” plaagt Liesje mee.

„En wel honderd ratten in de dijksloot,” juicht Hans daar bovenuit.

Dan is het stil, want Hans moet schrijven en als de inktpot op tafel staat, is moeder altijd bang voor drukte. Als de inkt omvalt, is het hele tafelkleed bedorven.

„Beste Karel,” schrijft Hans. „Ik stuur je deze vijf gulden

en ik vraag of je ons nu direct twee duiven wilt sturen. Het moeten echte wedstrijdduiven zijn, want we willen een prijs winnen. Je begrijpt natuurlijk niet hoe we zo gauw het geld verdiend hebben, maar de boer wilde de oogst binnen hebben voordat het begon te regenen. Voor een rijksdaalder hebben we meegeholpen, Koos en ik. Liesje niet natuurlijk, want het is geen meisjeswerk. Het is nog zwaarder dan het bouwen van een fort in de zee, dus je snapt het wel, hè? Ik weet niet hoe je de duiven moet sturen, maar dat weet jij misschien wel, en anders timmer je maar een kistje en daar doe je ze in, jij bent toch timmerman. We noemen onze duiven ook Joppie en Rap. Joppie is van mij en Rap voor Koos. Eigenlijk is Rap geen goede naam voor Koos z'n duif, want Koos is veel te dik en hij lag telkens te slapen op het koren. Maar we delen alles samen: de prijzen en de jonge duiven, dus we zullen er best veel geld mee verdienen. Je moet je vader en moeder de groeten maar doen, en jij zelf ook de groeten en bedankt voor de duiven. Hans van der Weg."

Terwijl vader een middagdutje doet, direct na het eten, net als alle andere Zondagen, mogen Hans en Koos en Liesje de brief even naar het dorp brengen, want des te eerder is hij in Scheveningen. Bovendien is het lekker rustig voor vader, want die slaapt anders niet zo best en hij is gauw boos ook.

Koos maakt zich een beetje ongerust over het voer. Misschien komt dat wel, doordat hij zich ook altijd bezorgd maakt of hij zelf wel genoeg te eten krijgt. Moeder moet dikwijls tegen hem zeggen: „Koos, leg eens een aardappel terug! Als je je bord leeg hebt, kan je nog meer krijgen, maar ik wil niet dat je een berg op je bord stapelt.”

„Zouden die duiven veel eten?” vraagt hij.

„Ik weet niet,” antwoordt Hans. „Maar het is misschien wel beter dat we morgen maar eens op het veld gaan kijken waar we gisteren de tarwe af gereden hebben. Misschien vinden we daar nog wel heel wat gemorst graan.”

„Dan ben ik Ruth,” roept Liesje. „Ik ga aren lezen.”

„Best,” knikt Hans, „jij mag helpen en als we een zak vol

hebben, rijden we die op het wagentje naar huis. Dan laten we alles drogen in het schuurtje en later dorsen we het koren.”

„Best,” praat Koos na, „we laten het drogen en dan dorsen we het. Ik zal de tractor zijn en trek de wagen naar huis.”

Er vliegt een koppel wilde duiven voorbij. Hans, Koos en Liesje kijken de vogels na, tot ze neerdalen in de verte, juist op de plaats waar het tarweveld was.

„Als ik een geweer had, zou ik er vast heengaan om ze te schieten,” roept Hans kwaad. „Nu eten die lelijke bosduiven onze tarwe op, die wij nodig hebben voor onze duiven.”

Hij moet even later om zichzelf lachen, want nu is hij net als de boer, want de boer zit ook altijd te schelden op de bosduiven die het graan van het bouwland oppikken. Nou ja, van de boer is het natuurlijk wel een klein beetje anders, want die heeft een hele schuur vol koren, terwijl wij nog niet eens een handjevol hebben.

Ze kijken over het wijde land, alsof al dat land van hen is, maar op de terugweg lopen ze over de berm van de dijk, om te kijken of er alweer ratten zijn. Ze hopen het, want als er veel zijn, worden de rattenstaarten weer een stuiver waard.

En ze moeten geld hebben, want er moet voer zijn voor de duiven.

Hoofdstuk V

JOPPIE EN RAP

Na drie dagen zijn Joppie en Rap heus al een beetje gewend aan hun nieuwe hokje. De eerste uren nadat ze bij hun vroegere baas uit het grote hok gehaald waren, zaten ze schuw en bang in een hoekje. Soms piepte Joppie en dan piepte Rap vlug terug, maar geen enkele keer kwam de oude postduif, die hun moeder was, of de zware doffer, hun vader, naar hen toevliegen, om hen te voeren met het voer uit hun krop. Ze lieten de jonge duiven maar piepen en de duifjes kropen weer een trippeltje dichter naar elkaar toe en ze luisterden scherp naar alle geluiden. Wat zou het heerlijk zijn om het vertrouwde gekoer van hun vader of ooms te horen of om over de rand van het nesthokje heen te kijken en te zien hoe vader-poster alle andere duiven wegjoeg, als ze ook maar één stapje te dicht in de buurt van het nest kwamen. Hoe veilig was dat! Geen enkele duif mocht bij het nest komen; laat ze 't eens wagen!

Joppie verlangde er toen al naar, om straks ook eens te laten zien hoe dapper hij was. Wacht maar eens, als hij goed vliegen kon, dan mochten ze wel oppassen allemaal! Hij boog zijn

kopje al voorover, alsof hij wilde koeren, maar het werd een piep-geluidje dat nergens op leek. Daarom dook hij maar weer gauw in elkaar, net of het hem allemaal niks kon schelen.

Plotseling waren er toen kinderen gekomen, samen met de baas, en de baas had Joppie uit het nesthokje gepakt, hoewel hij nog probeerde weg te kruipen in het uiterste hoekje.

„Dit is de doffer,” bromde de stem van de baas, en tegelijk liet hij hem in een doos vallen, nog voordat Joppie had kunnen omkijken naar zijn zusje of naar zijn dappere vader, die zeker net niet in de buurt was.

Over de gladde bodem van de doos schoof hij heen en weer, tot hij een hoekje gevonden had waar hij zich weg kon drukken. Het deksel ging dicht en het was opeens nacht, zó plotseling als het nog nooit eerder gebeurd was.

„En dit is het duivinnetje,” bromde de stem opnieuw en in de doos werd het een ogenblikje dag, terwijl Rap — bevend en bang — naar binnen tuimelde.

Daarna waren ze naar een andere plaats geschommeld, heen en weer in de nauwe, donkere doos. Telkens als ze probeerden elkaar een beetje te troosten, door heel dicht tegen elkaar aan te kruipen, hield Karel de doos net weer een tikkeltje te schuin, en ze tuimelden over elkaar heen naar een andere hoek. Onbegrijpelijk dat vader en moeder zich daar nu niet mee bemoeiden! Als ze toch eens wisten dat de baas hen in een doos gestopt had en het goed vond dat ze al maar heen en weer geschommeld werden!

Eindelijk ging de doos weer open, en een jongen stak zijn handen naar binnen om de jonge doffer te pakken. Joppie tilde zijn vleugel op, om ermee te slaan, net als vader altijd

deed als hij vocht met een van de ooms. Zodoende greep de jongen hem niet goed vast, en het scheelde een haartje, of het doffertje was gevallen. Hij bengelde nog net aan één vleugel in de hand van de jongen.

„Verjoppie!” zei een grotere jongen.

„Heet die duif Joppie?” vroeg een zachter stemmetje, en van dat stemmetje hield Joppie opeens, omdat het zo vriendelijk was.

„Ja,” mopperde de grote jongen, en toen wist het doffertje dat hij Joppie heette, en dat het meisje hem zo genoemd had. Hij werd in een mooie kooi gezet, waar het naar hout rook en naar verf, net als in het nest waar ze geboren waren, want dat had Karel nog maar kort geleden getimmerd.

Terwijl hij rondkeek, hoorde hij weer dat meisjesstemmetje dat vroeg: „Heet die dan Rap?” Tegelijk viel Rap over Joppie heen, en samen vluchtten ze piepend naar de verste hoek van hun nieuwe huis. Daar doken ze in elkaar en Joppie keek even opzij naar zijn zusje, dat voortaan Rap moest heten. Hij ging dapper staan, om te laten zien dat hij wel voor haar zou zorgen, en met zijn snavel maakte hij een nijdig geluidje. Toen gingen de kinderen weg, en de duifjes doken in elkaar. Als het allemaal niet zo vreemd geweest was, zou Joppie zeker opgeschept hebben dat hij de kinderen weggejaagd had met zijn snavel.

Urenlang gebeurde er niets. De duifjes kregen honger, en vooral Joppie werd ongeduldig. Hij ging al eens staan en piepte boos, want anders kwam het eten altijd precies op tijd. Ze sliepen dan altijd de hele dag, behalve wanneer ze honger hadden. Als ze maar even goed piepten, kwamen vader of moeder wel aanvliegen en dan kregen ze zoveel als

ze maar lustten. Vandaag hielp het piepen niets; het was een vreemde dag.

Toen de honger heel erg werd, stond Joppie op, en hij liep op hoge pootjes naar het gaas. Daar kon hij heel ver kijken in een vreemde wereld. Achter zich hoorde hij eindelijk ook Rap naderen, maar net voordat hij wilde omkijken om haar te zeggen dat alles veilig was, hoewel er nergens duiven te zien waren, fladderde hij geschrokken terug naar zijn hoekje. Er was een deur opengegaan en die grote jongen, die Rap zo wild in de kooi gegooid had, kwam naar buiten met een paar bakjes. Hij deed het deurtje open en zette de bakjes in het hok.

„Eten d'r bij!” zei hij, maar Joppie en Rap kwamen niet van hun plaats. Met knipperende ogen wachtten ze tot die gevaarlijke jongen weg was en nog lang daarna. Ze piepten zachtjes, omdat ze zo'n honger hadden, want ze hadden nog nooit ontdekt dat je ook nog op een andere manier eten kunt dan uit de krop van je vader en moeder. Maar alles bleef rustig; er gebeurde niets meer en het begon buiten langzamerhand te schemeren. Voorzichtig stond Joppie op, maar hij durfde nog niet direct naar het gaas te lopen. Ten slotte piepte hij en waagde het, maar hij liep met een grote boog om de bakjes met voer en water heen, want dat waren gevaarlijke dingen. Hij keek uit over de tuin en naar de hoge, blauwe lucht, waarlangs wolken dreven als reusachtige vogels.

Het kleine postertje verlangde ontzaglijk naar huis, zoals alleen postduiven maar naar huis kunnen verlangen. Hij voelde ook precies aan in welke richting zijn huis lag, maar hij kon niet weg en bovendien kon hij niet vliegen. Opeens beefde

hij, want onder die reusachtige vogel-wolken langs vlogen wel twintig duiven en hij herkende direct zijn vader en moeder. Hij piepte, en Rap, naast hem, piepte ook en ze voelden zich bijna gelukkig, want nu zouden vader en moeder wel komen om hun eten te geven.

Maar de zwerm duiven zwenkte over de daken heen en verdween weer.

„Mis!” piepte Joppie en hij keek naar zijn zusje. Daarna draaide hij zich om en keek met een bange blik om zich heen. Voorzichtig, klaar om direct te vluchten, trippelde hij naar het waterbakje en hij gluurde over de rand. Hé, nu dacht hij steeds dat hij en zijn zusje samen waren, en zie, nu keek hem vanuit het bakje een vreemde duif aan. Joppie piepte en stak zijn snaveltje uit naar de duif, want misschien wilde die hem wel eten geven. En de vreemde duif stak ook zijn snavel uit en Joppie voelde ook iets koude in zijn bek. Hij zoog, hij slikte, hij dronk. Maar na een paar slokken ontdekte hij dat het geen voer was, maar iets anders. Het was wel fris, maar het hielp niet tegen de honger. Vlug tilde hij zijn kopje op en schudde het heen en weer. En Rap, die hem daar zo bezig zag en wel merkte dat Joppie iets slikte, kwam naderbij en stak haar snaveltje in het water en ze dronk ook, precies als hij.

Toch een beetje opgeknapt van het frisse water trippelde Joppie naar het andere bakje. Misschien zat daar ook wel een vreemde duif in, die iets voor hem had. Maar nee, er lagen alleen droge, harde korrels. Joppie boog diep over het bakje, want misschien zat de vreemde duif wel dieper. Hij nam één van die korrels om die opzij te leggen, en het puntje van zijn tong raakte het graan. Hé. . . ! Hij liet de korrel vallen en

pikte een andere op. Die bewoog hij heen en weer tussen zijn snavel en toen herkende hij de smaak. Dit was precies zoiets als vader en moeder hem altijd voerden; alleen was dit droog, terwijl zijn ouders hem altijd nat voer gaven. Het hinderde niet, want gedronken had hij al en de dorst was helemaal over. Hij deed Rap voor hoe je een korrel moet oppikken en hoe je die dan kunt inslikken, net als vroeger. En na de eerste tien korrels ging het al best, ze aten het bakje samen helemaal leeg en kropen voldaan in hun hoekje.

Die nacht schrokken ze één keer wakker: er klom iets over het hok en toen ze hun slaperige oogjes openden, zagen ze twee groene lichtjes, en die lichtjes zeiden: „Miauw.” Ze schrokken daar verschrikkelijk van, en ze doken dieper in hun hoek, maar er gebeurde niets. Na vijf minuten waren de lichtjes verdwenen en alles was weer even stil als voorheen. Alleen begon het te waaien, maar wat geeft dat? Wind hadden ze al zo dikwijls gehoord, want in Scheveningen waait het altijd en soms brulde die wind zo hard, dat het hok, waar ze vroeger woonden, helemaal schudde. Maar om zoiets geeft een duif niet.

De volgende morgen bracht die grote jongen weer twee volle bakjes voer en water, en hij zei: „Hola, jullie hebben het al geleerd! Tjonge, wat een eters.”

Daar trokken de duifjes zich niets van aan. Met knipperende oogjes bleven ze in hun hoekje, en pas toen de jongen weg was, kwamen ze naar voren en pikten piepend en duwend het bakje leeg. Zó gulzig, dat ze van tijd tot tijd hun kopjes moesten optillen om alles goed weg te slikken. Daarna dronken ze uit het waterbakje en keken naar de rare, vreemde duiven, die hen aankeken. Eerst leken die duiven te bewegen,

maar eindelijk werden ze net zo stil als Joppie en Rap en heel lang keken ze elkaar aan. Maar ten slotte was de aardigheid er af en Joppie draaide zich om. Hij voelde zich een stuk vrolijker en het was ook net of hij al sterk werd. Hij sloeg zijn grote vleugels uit, en voordat hij het wist, waren zijn pootjes van de grond en zweefde hij in de lucht. Gauw hield hij op met klapwieken, want het was maar een vreemd gevoel, zo zonder iets onder je poten. Rap deed hem alles na en samen dwaalden ze hun hele hokje door. In de middag leerden ze een nieuw spelletje: ze sloegen hun vleugels uit en wipten dan op het stokje, dat boven hun hoofd zat. Daar kon je je heerlijk aan vastpakken met je pootjes, en als je er genoeg van had, wipte je, hup! weer op de grond.

Tegen de avond werd het al donkerder en donkerder buiten. De lucht, die toch meestal blauw was, zolang ze leefden, werd nu helemaal zwart en er schoten kronkelslangen langs van vuur, waartegen je wel met je ogen móest knippen, of je wilde of niet. Door al die vreemde dingen vergaten ze dat de jongen niet met eten geweest was. Pas toen het helemaal donker was, piepten ze van de honger en ze drukten zich tegen het gaas aan. Het begon te regenen, al harder en harder, maar hun hokje was lekker droog.

Eindelijk gaven ze het wachten op. Ze dronken een paar slokjes, maar het water smaakte niet in zo'n lege krop. Water drink je om het harde voer te weken, maar niet om je honger te stillen. Daarom schudden ze verdrietig hun kopjes en kropen in hun hoekje. Daar luisterden ze naar het gerommel van het onweer en ze schrokken soms van een erge bliksemstraal. Ten slotte sliepen ze en in hun slaap piepten ze zo nu en dan van de honger.

De volgende dag was het Zondag, maar dat wisten de duifjes niet. Ze keken naar de druipende bladeren en naar de natte aarde en ze hadden honger. Nooit eerder hadden ze zich zo akelig leeg gevoeld. Voor 't eerst verlangden ze naar de vreemde jongen, die nu hun baas was en die hen gisteren zo-
maar vergeten had. Joppie drukte zich tegen het gaas aan, zodat hij de keukendeur kon zien, maar de deur bleef dicht. Ze hoorden de kerkklokken luiden, en ze herkenden die klanken, omdat ze vroeger vlak bij de toren gewoond hadden. Toch konden ze alleen maar verdrietig piepen, nu ze niets te eten kregen, want dat was vroeger nooit gebeurd, nooit! En ze wisten zeker dat hun ouders ook altijd genoeg eten gekregen hadden.

Tegen de middag ging de keukendeur voor de eerste keer open, maar het was niet hun jonge baas, die naar buiten kwam, nee, het waren drie meisjes, die ze nog maar één keer gezien hadden.

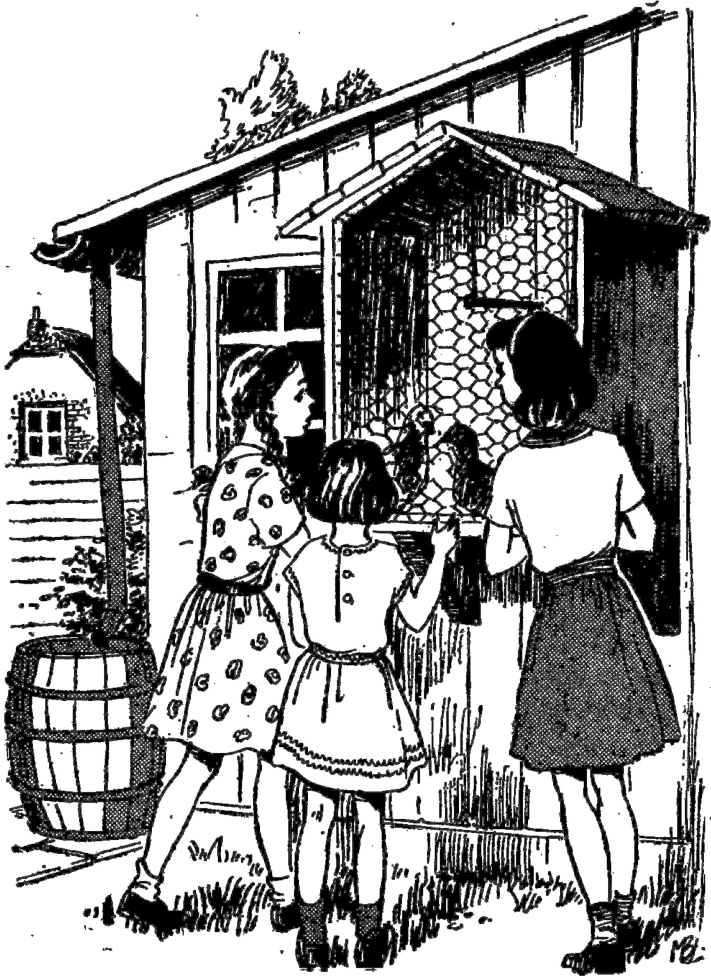
„Joppie!” riep één van de meisjes.

„Rap, kom dan!” vleide een ander.

De twee duifjes drongen piepend tegen het gaas op, en de meisjes zeiden tegen elkaar: „Ha, Karel zegt dat ze zo schuw zijn, en dan moet je nu eens zien.”

Ze keken naar de bakjes die in het hok stonden en ze wezen er naar. „Ach, ze hebben geen kruimeltje te eten,” riepen ze. „Zielepoten!”

Hand in hand draafden ze naar binnen en even later kwam er een grote man, net zo groot als hun vroegere baas, met de meisjes mee naar buiten. Hij keek boos, maar de duifjes waren niet bang. Ze hoopten alleen zo heel erg dat ze iets te eten zouden krijgen en aan iets anders konden ze niet

denken. Bovendien leek deze man ook wel een beetje op de oude baas, en ze vertrouwden hem.

De man begon met een boze stem te praten. „Wel, nou nog mooier!” riep hij. „Geen kruimel! En de keukendeur zat nog op slot, zei je? Zo, dus meneer is de deur uitgegaan, zonder naar die stomme dieren om te kijken. Allo, haal een bakje voer voor die diertjes.”

Hij stak zijn hand in het hok, en de duifjes gingen niet eens opzij. Ze drongen tegen de hand aan, en Joppie probeerde erin te pikken.

„Stumperdjes,” fluisterde het grootste meisje.

Het andere meisje kwam terugrennen met een bakje vol voer. Dat werd in het hok gezet en het oudste meisje haalde vers water.

„Kijk toch eens!” wezen ze, want Joppie en Rap pikten . . . pikten . . . pikten . . . Ze waren helemaal leeg van binnen.

„Hij moet ze gisteren ook vergeten zijn,” vertelde het oudste meisje. „Hij is om twee uur al weggegaan en het was zeker acht uur toen hij binnenkwam. Toen was hij nat geregend, weet u wel, en hij heeft geen schoenen meer aangedaan.”

De man bromde iets en hij sloeg hard met de keukendeur, toen ze naar binnen gingen.

Maar de duifjes merkten daar niets van. Ze pikten maar, en toen ze eindelijk niet meer konden, waggelden ze terug naar het hoekje.

Na een uurtje kwam hun vrolijkheid terug en ze gingen bij de vreemde duiven kijken, in het waterbakje. Joppie werd brutaal. Hij klom op de rand van het bakje, en hij zag dat de vreemde duif ook naar voren kwam. Toen wipte Joppie pardoes bovenop de andere duif en voelde het koele water

door zijn veren dringen. Hè, lekker! Hij schudde zich in het water, draaide zich half op zijn rug, met zijn ene vleugel omhoog gestoken. Na een poosje stapte hij er weer uit, en het waterbakje was bijna leeg.

Rap had daar bij staan kijken, en het spelletje met het water leek haar zo leuk, dat ze zonder aarzelen over de rand stapte en ook begon te spartelen. Toen was het waterbakje praktisch helemaal leeg. Ze schudden hun veren en keken elkaar aan, wipten op het stokje en sloegen hun vleugels uit.

In de namiddag vloog de keukendeur open en Karel kwam met een kwaad gezicht naar buiten. Uit de keuken riep zijn vader: „En als je niet beter voor die dieren zorgt, ruim je ze maar gauw weer op! Ik heb geen zin om jouw duiven na te lopen.”

De duifjes hadden nu geen honger meer. Ze vonden het nu maar beter om in hun hoekje te kruipen. Dat was trouwens het enige droge plekje in het hok, of ze moesten op de stok blijven, en dat was nog wel wat te vermoeiend.

„Hè,” riep de jongen, „wat hebben jullie met het water gedaan? Als jullie er zo'n troep van maken, draai ik je nek om; je moet niet denken dat ik gezanik wil hebben voor jullie plezier.”

Hij bracht nieuw water en veegde het gemorste voer bij elkaar. Het was vies en nat, maar hij gooide het toch weer in het bakje.

„Opeten!” zei hij. „Ik ben niet van plan om mijn hele zakgeld voor jullie te vermorsen.”

Joppie en Rap hadden gelukkig helemaal geen honger meer. Ze trippelden wat door het hok, deden een spelletje en dronken een slokje water, maar dat vieze voer pikten ze niet op.

En weer werd het nacht. Ze hoopten dat ze eens naar buiten mochten, want op en af het stokje wippen ging al wàt best. Misschien kwamen de meisjes wel weer, en het was best mogelijk dat dan het hokje openging. Zo ging dat bij de andere baas ook, al konden ze dan ook niet meevliegen. Iedere morgen en iedere avond mochten alle duiven een poosje vliegen. Verder zaten ze maar wat te koeren en te vechten, om zich niet te vervelen.

De volgende morgen, om negen uur, kwam Karel met een grote sprong de keuken uitstormen. „Hoi!” riep hij, „de week begint alvast goed!”

Hij zwaaide met een brief in zijn hand en toen hij bij het hok kwam, haalde hij uit die envelop een paar blauwe papiertjes, net de kleur van Joppies en Raps veren. „Twee knaken, mormels!” juichte hij. „Dat hadden jullie niet gedacht, hè? Nou, als je het dan weten wilt: jullie mogen vandaag weer verhuizen en jullie gaan naar Hans en Koos, want die hebben jullie gekocht en ik ben blij toe.”

Zijn vader riep vanuit de keukendeur: „Opschieten, jongen, want we gaan zo weg.”

„Ik kom!” schreeuwde Karel. Hij beurde de duiventil op en sjouwde die naar de keuken. De duifjes kropen terug in hun verste hoekje en piepten verschrikt. Net nu ze zich een beetje thuis begonnen te voelen, gebeurde er weer zoiets verschrikkelijks. Zou het dan nooit eens zo rustig worden als in hun vroegere kooi?

De duiventil werd achterin de grote verhuishwagen geschoven, want die moest toch net die kant uit, en Karels fiets ging mee, zodat hij het laatste eindje kon fietsen met de duiven achterop. Terug kon hij helemaal met de fiets komen.

Hoofdstuk VI

TOCH RATTEN!

De hele morgen hadden Hans en Koos al korenhalmen gezocht op het kale veld. De vette klei kleefde aan hun klompen, want door de regen was het veld helemaal nat geworden. Liesje hielp dapper mee, zodat ze al drie wagentjes vol naar huis gereden hadden. Nu kwamen ze voor de vierde maal terug en ze liepen te zingen van plezier, zó fijn 'was alles vandaag. Wie weet, kwamen morgen de duiven al, of anders overmorgen. Het was eigenlijk beter als het overmorgen werd, dan kon het kletsnatte koren een beetje drogen. Zolang de halmen zo nat waren, kon je het zaad er niet uitwrijven, en dat moest toch.

Op de dijk naderde de tractor, met de grote wentelploeg. Vader en de boer hadden dus samen de wagens al leegge maakt, en nu zou vader beginnen het veld te ploegen.

„Opschieten!” schreeuwde Hans. „Opschieten, want anders ploegt vader alles onder.”

Ja, dat was het nare: morgen zou al die heerlijke tarwe onder de zware kleibonken liggen. Als het land dan bezaaid werd met knollen of spurrie, kwamen de tarwezaadjes ook weer op, maar niemand had er wat aan.

„Ksj!” riep Koos. „Ksj, snertduiven!”

„Laten we dáár eerst maar gaan rapen,” bedacht Hans.

Ze holden naar de plaats waar de duiven waren neergestreken en ze zochten hun wagentje vol halmen. Het was wel erg zwaar werk, waar je pijn van in je rug kreeg. Bovendien was het meer stro dan tarwe, maar alles bij elkaar zouden de duifjes toch een hele poos kunnen eten.

Vader zette de ploeg in het land. De tractor ronkte in een rechte lijn het veld over, en de glanzende schollen klei lagen als een grote golf op de stoppels. Straks zou alles verse, natte aarde zijn.

„Opschieten!” waarschuwde Hans, omdat Koos overeind ging staan om naar het ploegen te kijken.

Vader stopte heel even en hij lachte. „Zo,” riep hij, „vinden jullie nog veel?”

„Het gaat wel,” schreeuwde Hans terug. „Als u maar niet gekomen was. . . .”

„Ha-ha-ha,” lachte vader, „jullie hebben er nu zeker spijt van dat de oogst al binnen is? Wees maar niet bang, hoor, ik heb zeker de hele dag nodig om het veld te ploegen en morgen moeten jullie toch naar school. Zoek eerst hier langs de kant, want daar kom ik het eerste. Vanmiddag kunnen jullie het middenstuk nog doen.”

„Maar de duiven. . . .” antwoordde Hans.

„De duiven?” vroeg vader. „Maar die zijn er toch nog lang niet?”

„Nee, onze duiven niet, maar de bosduiven! Die eten al ons koren op.”

De tractor reed weer weg, en Koos nam het touw van hun

wagentje. Hij begon te brommen als een machine en trok de volgeladen kar over het natte veld.

„Kan je 't alleen?” vroeg Hans. „Dan blijven Liesje en ik rapen.”

„Best,” zei Koos dapper, en hard stampend op de grond verdween hij. Onderweg moest hij wel dikwijls uitblazen, omdat hij moe werd, maar dan dacht hij aan vader, die met zo'n zware ploeg door het land reed zonder één keer te stoppen. „Rrrt-rrr. . . .” riep hij dan, en de wagen hobbelde weer verder.

Maar bij de dijk kòn hij niet meer. Het was onmogelijk om die hele vracht naar boven te trekken, en bovendien was de helling veel te glibberig. Hijgend zat hij uit te rusten en zo nu en dan keek hij om of Hans hem niet zag. Als Hans kéék, zou Koos hem wenken, want Hans moest helpen. . . . of wacht, het was ook mogelijk om het stro hier neer te leggen, en dan straks alles weer op te laden, wanneer ze samen waren. „Ha, die Koos!” riep ineens een zware stem.

Koos schrok zich een hoedje, maar toen hij naar boven keek, bleef zijn mond openstaan van verbazing. „Hé, Karel!”

„Had je niet gedacht, hè?” lachte Karel. „Zal ik je helpen duwen?”

Hij zette zijn fiets tegen een telegraafpaal, voorzichtig, omdat hij een kist achterop zijn fiets had. Een kist? Koos keek eens goed en toen herkende hij het duivenhokje. „Heb je. . . .” hakkelde hij. „Voor òns. . . .?”

„O dat,” spotte Karel. „Ja, dat zijn die duiven en het hok mogen jullie voor mijn part cadeau hebben; ik ben ze al zat, want ik heb geen zin om ze iedere dag te voeren.”

Koos pakte gauw het touw weer beet. Zijn moeheid was hij helemaal vergeten.

„Gauw!” riep hij, en hij had net een gevoel in zijn gezicht, of hij steeds maar moest lachen. „Gauw, dan gaan we de wagen leegmaken en het Hans en Liesje vertellen.”

Voor Karel betekende dat wagentje stro niks. Met één hand duwde hij, en toen hing het touwtje al helemaal slap.

„Wat moet je met die rommel?” vroeg hij; en hij deed een greep in het natte stro.

„Voor de duiven,” vertelde Koos. „Voer.”

„Voer?” herhaalde Karel verbaasd, en hij zette een paar grote ogen op. „Voer? Voor de duiven? Je denkt toch niet dat het konijnen zijn?”

„Nee, maar het zaad,” legde Koos uit. „Er zitten nog volle aren aan en in elke aar een heleboel tarwekorrels, wel twintig.”

„Eer ik met die natte bende begon,” spotte Karel. „Denk je soms dat die duiven dat eten? Het zijn nogal lekkere jongens! Gisteren hadden ze wat voer gemorst, maar je moet niet denken dat ze het daarna nog opeten; ze lopen er met een boogie omheen en staan voor het gaas te kijken of je haast eten brengt. Het zal jullie nog goed tegenvallen, jongetje.”

Maar Koos trok zich niks van die praatjes aan. Karel moest eens weten hoe lekker die tarwe was, en bovendien kwamen de bosduiven niet voor niets iedere dag hun buik voleten met hetzelfde voer.

„De bosduiven vinden het ook lekker,” zei hij koppig.

„Jullie zoeken het zelf maar uit, hoor,” antwoordde Karel onverschillig.

Koos gooide het stro in de schuur, en Karel zette het duivenhok op een omgekeerde emmer tegen de muur.

„Ziezo,” grinnikte hij, „daar ben ik weer van af.”

Hij sloeg op zijn achterzakje, waarin zijn portemonnaie zat.

„En bedankt!” zei hij.

Moeder kwam naar buiten, en ze zette ook grote ogen op, dat Karel er was. Maar Koos wees glunderend naar het hokje en moeder hurkte er voor neer. „Ach, wat een schattige dier-tjes!” zei ze. „En wat aardig van je om ze direct al te brengen, Karel. De jongens hebben er zó naar verlangd!”

Karel trok met zijn schoen streepjes in de grond; hij was een beetje verlegen voor zijn tante, omdat hij vijf gulden in zijn zak gestoken had voor duiven die hij tòch niet meer wilde hebben.

„Heb je die vanmorgen al kunnen kopen?” vroeg moeder verbaasd.

„Nee, tante, het zijn mijn eigen duiven; ik heb het te druk om er voor te zorgen.”

„Ach, Joppie en Rap!” riep moeder blij. „Wat zullen Hans en Liesje dat leuk vinden! Toe, Koos, ga het gauw vertellen.”

De jongens draafden naar het land, en het lege karretje hotsebotste achter hen aan. Vader had al een donker-grijze lijst om het stoppeland getrokken, zodat ze over de strook versgeploegd land moesten sukkelen. Al van ver begon Koos te gillen: „Hans, de duiven zijn er, de duiven!”

Hans keek op, met zijn handen in zijn zij, omdat hij zo'n pijn in zijn rug had. Maar nergens zag hij duiven. Toen herkende hij Karel en opeens begreep hij het. Hij maakte een luchtsprong en schreeuwde: „Hoera!”

Karel lachte maar wat. Straks, of over een paar dagen, zou-

den zij hun duiven ook wel zat worden. De eerste dag is het wel leuk, maar als je er iedere dag voor moet zorgen, is de aardigheid er gauw af.

„Het zijn Joppie en Rap zèlf!” vertelde Koos opgetogen.
„Joppie en Rap!”

Hans keek ongeloofig van hem naar Karel, maar toen Karel ja knikte, kon Hans niet direct iets zeggen van blijdschap. Alleen Liesje riep: „O Hans, nu zijn ze van òns! . . . Ze zijn nu toch van ons, hè Karel?”

„Ja, hoor,” gaf Karel gauw toe. „Veel plezier ermee!”

Het bergje halmen dat Liesje en Hans verzameld hadden, was nog wel niet groot genoeg om het wagentje helemaal te vullen, maar de jongens hadden geen geduld meer. Bovendien was het zowat etenstijd, zodat ze eerst maar naar huis gingen om de duifjes te zien.

Joppie en Rap keken verbaasd die ontzaglijk wijde wereld in. Nooit hadden ze geweten dat de wereld zó groot was. Ja, de lucht wel, dat kon je zien als vader en moeder wegvlogen, maar om hen heen waren altijd huizen geweest, muren en huizen. Nu keken ze over een land dat wel zo groot was als de lucht. Ze zaten vol verbazing voor het gaas te gluren, toen de jongens kwamen aanrennen. Op hun hurken zaten de kinderen voor het hok, maar Karel stond met zijn handen in zijn zakken achter hen. Waar Hans en Koos plezier in hadden, hij snapte het niet!

Hans keek in de bakjes. In het ene zat nog wat voer, maar het was vuil. Het waterbakje was leeg. Gauw haalde Hans dat bakje er uit, en bij de pomp vulde hij het.

Maar nu. . . . Voer was er nog niet, want ze hadden er niet op gerekend dat de diertjes zó vlug aan zouden komen.

„Weet je wat,” bedacht Hans, „we wassen dit vuile voer, want dat is geen eten zo. En dan vragen we aan moeder of we het in de oven van het fornuis mogen drogen.”

„Dat mag,” beloofde moeders stem achter hen.

Hans keek om, en daar stond moeder zelf al lachend achter hun rug naar hun plezier te kijken.

Direct na het eten hadden de duifjes droog, schoon voer, maar als je zag hoe vlug ze daar van pikten, snapte je best dat het lang niet genoeg was voor de hele dag.

„Ga bij de boer wat erwten kopen,” raadde moeder aan. „Zó duur zullen die niet zijn.”

De jongens haalden ieder een kwartje uit hun spaarpot, en daar draafden ze mee naar de boerderij.

„Wat nou?” vroeg de boerin verwonderd. „Gaan jullie midden in de zomer erwtensoep eten?”

„Nee, voor de duiven,” vertelde Hans, „we hebben een paar duiven gekocht van het geld — u weet wel — en ze lusten erwten.”

„Ze heten Joppie en Rap,” babbelde Liesje daar tussendoor.

„Wel-wel,” riep de boerin, en ze sloeg haar dikke handen in elkaar van verbazing. Toch leek het net of ze het niet erg leuk vond. „Wel-wel,” herhaalde ze. „Duiven! Ik wist niet dat jullie zó rijk waren!”

Met een kilo erwten holden ze weer naar huis en ze vulden het voerbakje. Ziezo, nu hadden de duiven tenminste te eten. Maar het had allemaal wel erg veel tijd gekost, en ze moesten zich haasten om nog een paar vrachtjes tarwe te halen op het land. Het leek in de schuur al een heel bergje, maar er is veel stro nodig om één kilo tarwe te hebben. Dat wisten ze goed genoeg van het dorsen. Hele stapels schoven gingen in de

dorsmachine, en het duurde o zo lang, eer de zakken vol waren. En dat waren dan nog hele schoven, terwijl de jongens maar wat afval verzameld hadden.

Ze spreidden het tarwestro uit in de schuur, zodat het drogen kon. Daarna zaten ze een hele poos voor het duivenhok. Karel vertrok naar Scheveningen, al vroeg in de middag, want morgen begon de technische school ook weer. Het speet hem wel, dat kon je zien. Niet om de duiven, maar omdat hij wel zin had om eens met de tractor mee te rijden of verstop-pertje te spelen op de boerderij. Hij dacht zeker dat de boer dat allemaal zomaar goed zou vinden. . . .

„Jullie je zin,” knipoogde vader tegen de jongens, toen hij van het werk thuiskwam. „En nu maar zorgen dat de dieren steeds te eten hebben, want ze kunnen niet voor zichzelf zorgen. Wie dieren koopt, moet ze verzorgen!”

„Natuurlijk riepen de jongens tegelijk. „We hebben al een hele berg tarwe.”

„Prachtig!” prees vader. „Maar duiven eten veel, denk daar om. De boer heeft eens een paar bosduiven geschoten, die zich net te goed gedaan hadden aan de erwten; nou, elk van die dieren had wel een ons erwten in zijn krop!”

Maar Hans en Koos maakten zich daar niet ongerust over. Nog vóór bedtijd maakten ze een rondje door de tuin, om eens te kijken of er soms slakken en rupsen waren. Maar nee, het was de moeite niet; het zou voordeliger zijn wanneer een duif ongedierte zou lusten, want wormen en rupsen waren makkelijker te krijgen dan graan.

Ze probeerden die avond een restje aardappelen aan de duifjes te voeren, maar de dieren hadden geen honger. Afijn, dat

kwam dan morgen wel en moeder beloofde wat stukjes brood, dat spaarde dan weer graan.

De volgende morgen stonden ze vroeg op, omdat ze van een paar oude plankjes een stelling wilden maken, waarop ze het duivenhok konden zetten. Moeder moest haar emmer terug hebben, en het was te gek om het hok zomaar op de grond te zetten. Duiven hebben graag een hoog hokje, waaruit ze zo weg kunnen vliegen. Bovendien kan je er dan veel makkelijker bij.

Hans hurkte in een donkere hoek van het schuurtje, om daar de plankjes op te scharrelen. Toen zijn ogen wat aan het schemerdonker gewend waren, ontdekte hij tussen het hout een heleboel stro, nàt stro. Hé, hoe kwam dat nu hier!?

Hij trok het stro tussen de planken vandaan en droeg het mee naar het licht. Toen riep hij Koos. „Hier, Koos, alle aren leeg gegeten door de muizen!”

„Muizen?” vroeg Koos ongelovig. „Die eten toch niet zoveel?”

„Zouden het dan. . . .?” twijfelde Hans, en hij kreeg een kleur van blijdschap, even maar, want ratten in de schuur waren nu eigenlijk niet zo erg welkom.

„Ratten!” riep hij eerst, maar direct daarna: „Als ze al ons duivenvoer maar niet opeten!”

Ze smeten alle planken opzij, totdat ze het hol gevonden hadden. Daar stopten ze glasscherven in, en ze sloten de deur zorgvuldig achter zich. Toen timmerden ze het stel-linkje, waarop het duivenhokje moest komen te staan. Met een zware, houten hamer, een slei of slegge, sloegen ze een paar paaltjes in de grond en daarop een paar dwarsplankjes.

„We moeten die ratten vangen!” zei Hans, en bents!, daar kwam de eerste klap op de paal.

„Anders hebben de duiven geen eten!” ging hij verder, en boem, dreunde de slei.

„Ze kunnen gelukkig niet bij de duiven,” bedacht hij, en kledder!, de derde slag.

„Met de muizenval zullen we. . . .” zei hij boos, en hij hijgde. Tak! deed de hamer.

„. . . . ze wel vangen. . . .” dreigde Hans. „Zo, die zit diep genoeg.”

Hij veegde het zweet van zijn voorhoofd, want het was warm, al scheen de zon niet. De duifjes keken met nieuwsgierige oogjes naar die jongens, hun bazen, die zo hard werkten. Ze pikten wat aan een korstje brood en schudden dat heen en weer, maar ze hadden er niet veel trek in.

Toen het stellinkje klaar was, waarschuwde Hans: „Zeg maar niks tegen moeder, want die is bang voor ratten, en dan durft ze geen houtje meer uit de schuur te halen, of turf.”

„En we dachten nog wel dat er geen ratten meer waren,” zei Koos.

„Ja,” gaf Hans toe, „we hoopten van wel, maar ze waren er niet. Nu hopen we dat ze wegblijven, en ze komen.”

„We zullen ze vangen,” dreigde Koos nu ook. „Met de muizenval. En de staartjes verkopen we aan de burgemeester.”

„Voor stuivers,” lachte Hans. „En daar kopen we dan weer voer voor.”

Koos bleef opeens stilstaan, midden op de weg. „Jô, Hans,” fluisterde hij, „laat de ratten maar komen en de tarwe opeten; wij vangen de ratten en verkopen op die manier onze

natte tarwe voor een stuiver een staart. Voor dat geld krijgen we mooi, droog voer terug!”

Maar Hans schudde zijn hoofd. „Nee,” zei hij, „we moeten ze gauw vangen, voordat er meer komen, want één rat eet in een paar dagen voor veel meer geld aan voer op.”

Toen draafden ze door, want het was al laat en Liesje was al ver weg en kijk, daar gaat Gerard Pluiser ook! Gerard is de zoon van de boer, en hij is zeker gisteravond laat pas teruggekomen van vakantie.

„Hoi!” schreeuwen Koos en Hans.

De boerenjongen blijft stilstaan, met zijn handen in zijn zakken. Hij spuugt met een boogje in het gras langs de weg, net als een grote vent. Poeh, hij verbeeldt zich nogal wat!

„Wij hebben lekker duiven!” scheidt Hans op.

„Echte wedstrijdvliegers!” vult Koos aan.

„En een duur, nieuw hok!” roept Hans.

„Maar geen centen om voer te kopen,” plaagt Gerard.

„Welles!” gilt Koos.

„Nietes,” sard Gerard, „want jullie hebben allemaal natte tarwe van het land gestolen en voor twee kwartjes erwten gebedeld.”

Hij draait zich om en loopt door, maar Hans en Koos worden wit van drift.

„Dat moet je nog eens zeggen,” schreeuwt Hans. „We hebben die tarwe eerlijk gevonden, want ze was nat geregend. En de erwten hebben we gekocht.”

„Je bent net zo'n rat!” scheldt Koos. „Lelijke, vette rat!”

„Jô, wees maar stil,” waarschuwt Hans. „Het is immers de kif, omdat hij zelf geen duiven mag hebben van zijn vader.

Die boeren zijn zo gierig, die gunnen nog niet eens een beetje voer aan een duif!”

Hij trekt Koos aan zijn mouw naar de kant van de weg, zodat Gerard hem niet kan horen. „En als wij prijzen winnen met onze duiven, hebben we immers toch veel meer geld dan die boeren, jô,” fluistert hij achter zijn hand.

Dan maken ze er verder ook maar geen ruzie over. Gerard is niet wijzer, en ze willen eigenlijk ook niks met hem te maken hebben.

Ze draven de boerenzoon voorbij, zonder verder naar hem te kijken.

„Loop maar hard, tarwedieven!” schreeuwt Gerard hen na.

„Het is nog vroeg zat.”

„Wij zijn lekker naar Scheveningen geweest,” roept Koos, want hij kan niet tegen schelden.

„En ik ben bij mijn opa geweest,” plaagt Gerard. „Mijn opa heeft een fijne auto.”

„Stil nou, Koos,” waarschuwt Hans, maar Koos stottert van drift. „Le-le-le-lijke rat!” stottert hij.

Die hele dag blijven ze boos op Gerard. Ze zijn anders ook wel nooit vriendjes met hem, omdat Gerard direct de baas over hen wil spelen. Hij denkt zeker dat ze hem moeten gehoorzamen, omdat hun vader bij zijn vader werkt! Nou, dat doen ze nooit, nóóit! En daarom gaan ze liever alleen naar huis. Het was vanmorgen leuk om te vertellen van de duiven, maar je kan het veel beter niet doen.

Na schooltijd maken ze vlug dat ze thuiskomen, ratten vangen! Ze husselen de natte tarwe een beetje door elkaar en daarna zetten ze buiten de schuur een muizenval. Vorig jaar ving vader daar ook ratten mee. Tegen de avond ging vader

in de keuken op de loer zitten, en als er dan een rat zo gek was om aan het stukje spek te komen, zodat de val dicht-sloeg en het beest versuft bleef zitten, kwam vader gauw buiten en sloeg het ongedierte dood. Kijk, en dat willen de jongens nu ook proberen.

Maar de ratten hebben genoeg te eten in de schuur. Ze komen niet naar de val, hoewel de jongens bijna tot donker op de uitkijk zitten.

„Wat zoeken jullie toch?” vraagt moeder.

„We passen op de duiven,” jokken ze half, want ze passen op het vóer van de duiven.

Tegen vader vertellen ze het wel, en vader staat direct klaar om hen te helpen. Maar de ratten laten zich niet zien. Ja, in de nacht, dan komen ze, want de volgende morgen vindt Hans opnieuw een bergje leeggevreten korenaren. Gelukkig schijnt de zon en het is Woensdag. Zodoende wagen ze het, om het stro naar buiten te brengen, en het uit te spreiden op het erf. Als het nu droog blijft, kunnen ze het vanmiddag misschien al dorsen.

Zo vlug gaat dat niet; het zal nog wel een paar dagen duren. Intussen eten de duiven erwten, brood en aardappels en moeder noemt het dure kostgangers. En als dan eindelijk hun tarwe droog en hard geworden is, hebben de ratten er een heleboel van opgegeten. Ze wrijven de aren uit in hun handen, totdat ze een bakje vol hebben voor de duiven. Kijk toch eens, hoe lekker Joppie en Rap die verse tarwe vinden! Maar als je nagaat, dat ze wel een uur moeten wrijven om genoeg te hebben, dan snap je ook wel dat dat werk je gauw gaat vervelen. Weet je wat: de duiven moeten de korrels er zelf maar uitpluizen!

Ze gooien een paar handjes aren in de kooi, en ja, na een poosje zoeken hebben de duiven het begrepen, Joppie natuurlijk het eerst. Ze schudden en pikken en gooien, tot de korrels eruit vallen en losgepikt zijn.

„Nu hebben ze meteen wat te doen,” glundert Hans.

„Maar de ratten kunnen het vlugger,” bedenkt Koos met een boos gezicht.

Ze plukken dan alle aren maar van de halmen, en bergen die in een tonnetje. Misschien dat de ratten er dan uitblijven. En net als ze daarmee klaar zijn, fluistert Hans: „Sst! Kijk!....” Onder het hout in de hoek, vlak naast de turf, steekt een jonge rat zijn dikke kopje naar buiten.

„De val!” commandeert Hans fluisterend. „Vlug!”

Koos scharrelt zachtjes de schuur uit, en het ratje trekt zich daar niks van aan; het kent nog geen gevaar. Dan zetten ze de val vlak bij het hout en gluren door het kapotte schuurraampje naar binnen. Het duurt lang. Eén uur. . . . twee uur. . . . Net als Koos wil zeggen dat hij het zat is en naar binnen gaat, schuift het ratje opnieuw uit het nieuwe hol dat zijn moeder tussen het hout gegraven heeft en het trippelt voorzichtig naar de val. Het snuffelt, het doet weer een paar stapjes en dan. . . .

Met één sprong is Hans bij het versufte diertje en met een eind hout slaat hij het dood.

„Zó!” zegt hij voldaan, en hij stelt de val nog een keer. Met veel geduld vangen ze zo drie jonge ratten, drie staarten, drie stuivers. Ze brengen de staarten naar het gemeentehuis, en de bode telt hun de stuivertjes uit.

Iedere dag geven ze hun duiven een paar handjes volle aren. Een enkele keer maken ze de tarwe zelf schoon en mengen

die met wat erwten. Dan is het feest voor Joppie en Rap, en het feest wordt nog groter, wanneer het hokje opengaat en de duiven het voer zelf van de grond mogen oppikken.

„Koere-koere-koer,” roepen Hans en Koos. Dan trippelen de duifjes uit het hok, wippen op de grond en eten. Daarna maken ze rare sprongen in de lucht en vliegen op de nok van het schuurtje.

In de nacht, als het overal stil is, piepen de ratten in de schuur, en ze sluipen naar de ton met aren, ze glippen door de kier naast de plank die Koos er scheef opgelegd heeft en eten hun buikjes rond. Zodoende wordt de voorraad hard minder en de spaarpotten zijn bijna leeg. En wat dan? Het is bijna herfst, wat dan?

Hoofdstuk VII

MAAR NOU!

Hans heeft uitgeteld dat er nu nog voor één week tarwe is, en de spaarpot van Koos is leeg, terwijl Hans nog geld genoeg heeft voor één kilo erwten. Ze hebben nog geprobeerd om méér ratten te vangen, maar de oude ratten zijn veel te slim; die blijven overdag in hun nest, diep onder de grond, zodat je er niet bij kunt. En als je wèl bij het nest zou kunnen, had je nog niets, want het hol loopt vast helemaal door tot het slootje achter de schuur, zodat ze altijd daarheen kunnen vluchten. Nee, het is wel verdrietig, maar die ratten kan je alleen wegstrijken met vergif en dan heb je nòg geen staart. Bovendien is het voer bijna op, dus laat maar zitten, die paar ratten.

Met sombere gezichten staan de jongens op een Zaterdagmiddag voor hun duivenhok. Joppie buigt zijn kopje en zet een dikke hals. „Roe-roe-roe-koe,” koert hij eigenwijs en hij trippelt heen en weer voor Rap, met deftige buigingen. Over het eten maakt hij zich geen zorgen, want deze baasjes hebben iedere dag nog vers water gebracht en erwten, tarwe, brood, aardappelen en soms wat maïs voor hen neergestrooid.

Uit dankbaarheid maken de duiven rondjes in de lucht, over het huis en boven de hoofden van de jongens. Als die hen dan roepen, dalen ze neer op de nok van de schuur en Joppie koert. Het is precies zo prettig als ze altijd gedacht hebben, om duiven te houden, en over een poosje zullen ze Joppie eens mee naar school nemen, om hem vandaar naar huis te laten vliegen. Alleen het voer voor de duiven maakt hen bezorgd. Nog één week, en dan? . . .

Ver weg rijdt vader met de tractor over het land. Hij zaait de wintertarwe in. De brede zaaimachine volgt gewillig achter de trekker en de jongens weten dat er nu zakken vol graan in de grond liggen, ja, ook een heleboel zaaadjjes niét in de grond, maar open en bloot in de voren. Kijk, er zwermen vogels achter de tractor, en helemaal aan het eind van het veld, zó, dat het maar stipjes zijn, dalen de bosduiven om zich te goed te doen aan de tarwe.

„Die hebben altijd eten. . . .” zegt Koos verdrietig.

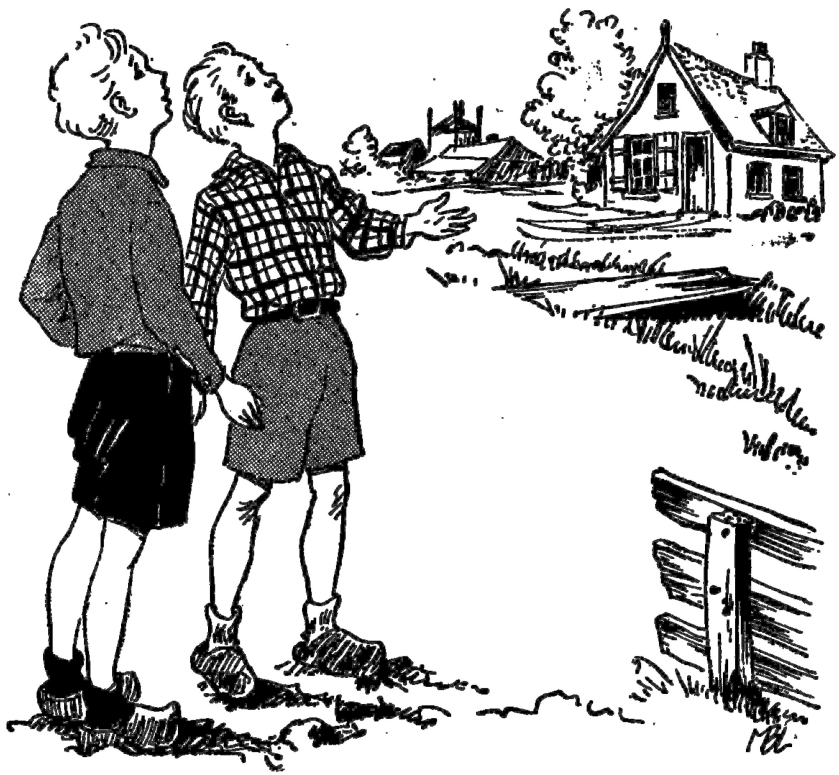
„We moeten onze duiven óók leren om zelf eten te zoeken,” verzint Hans.

„Ze doen het niet,” antwoordt Koos. „Als we ze loslaten, vliegen ze wat rond of ze gaan op het dak zitten.”

„Ik weet het!” roept Hans opeens en hij fluistert iets. Het is een raar plannetje, en de boer mag het natuurlijk niet merken, want het is geen eerlijk plannetje ook, maar de duiven moeten toch eten?

Ze wrijven een beetje van hun laatste tarwe uit en stoppen dat in hun zak. Daarna nemen ze de duiven mee in hun bloes, ieder één. De vogels voelen lekker warm aan, zo op hun hemd en ze zijn dat al gewend.

De jongens doen net of ze naar hun vader wandelen. Ze slen-

teren maar wat, net of ze helemaal geen haast hebben. Als vader met de machine deze kant op komt, zwaaien ze naar hem, want vader mag het ook niet weten. Ze zorgen dat ze bij het veld zijn, als vader achterin het land bezig is, met zijn rug naar hen toe. Dan strooien de jongens de tarwe uit hun zakken op de grijze klei en ze kijken naar alle kanten rond. Echte boosdoeners zijn het nu, maar ze weten anders geen raad. Ze halen hun duiven uit hun bloes en zetten de dieren op de grond.

„Kijk, Joppie!” wijst Hans.

„Hier, Rap, pikken,” zegt Koos. „Koere-koere-koer. . . .” Ze laten de duiven los, en even kijken de dieren angstig om zich heen. Dit veld is zo groot, zo onbekend en ze voelen dat hun huis ver weg is.

„Koere-koer. . . .” wijst Hans, maar de duiven kijken niet naar de grond, ze kijken naar de lucht, en opeens slaan ze hun blauwe vleugels uit en vliegen weg, regelrecht naar de schuur.

De jongens krabbelen de tarwe bij elkaar en schoffelen de rest onder de grond.

„Ze hebben geen honger,” denkt Hans. „We zullen het morgen wéér proberen, en dan geven we hun eerst geen eten.”

„Ze wisten goed de weg.”

„Ja, echte wedstrijdvliegers zijn het; ze waren zó thuis!”

Daarom hebben ze eigenlijk nog plezier ook over hun ondeugende streek en ze wandelen lachend naar vader.

„Mogen we niet een paar handjes tarwe, vader?” bedelen ze. Vader kijkt hen streng aan.

„Tarwe?” herhaalt hij. „Weten jullie niet van wie deze tarwe is?”

„Er is zoveel. . . .” bedelen ze tòch nog, maar ze hebben allebei een kleur gekregen.

„Mars!” zegt vader boos. „Als jullie voer voor je duiven willen stelen, draai ik morgen hun nek om.”

En dan hebben ze geen plezier meer, o nee!

„We moeten iets anders bedenken,” zucht Hans. „We moeten het voer een eindje bij de schuur vandaan strooien, en zo iedere dag een beetje verder weg. Over een week kunnen we het dan over de sloot gooien, want op dat land gaat vader volgende week de wintertarwe zaaien. . . .”

„Vader zegt dat het stelen is. . . .” zegt Koos een beetje benauwd.

„Och, jô, een beest kan immers niet stelen! Dan zouden die bosduiven allemaal dieven zijn, en dat is grote onzin!”

„Maar als wij het onze duiven leren, is het onze schuld. . . .” zegt Koos nog. Dan lacht Hans hem uit, hoewel hij zelf ook niet helemaal rustig is van binnen. Hij moet opeens denken aan die Zondag, toen hij aan vader vroeg of wij de duiven van God zijn.

„Ja,” zei vader. En is het dan niet vreemd dat onze duiven regelrecht van het land van de boer zijn weggevlogen en geen tarwe wilden stelen? Het kan best zijn, dat die duiven ons nog wat wilden leren. Ja, want duiven zijn slim, dat zie je maar: ze weten direct de weg naar huis te vinden, zonder vragen en zonder zoeken.

De volgende morgen strooit Hans het voer achter het schuurtje. De duiven komen direct aangevlogen en pikken rustig de korrels op.

Maandagmorgen strooit Hans het op een kaal plekje langs de sloot, en de duiven eten er hun graan. Dinsdagmorgen gooit

Hans het over de sloot heen, en hij roept: „Koere-koer”. De duiven zoeken even, maar dan zien ze het graan, en voortaan vliegen ze direct naar dat plekje.

Als vader op dat veld begint te zaaien, strooit Hans maar een paar korrels, net als de machine voorbij is, achter vaders rug. De duiven dalen op het veld, en zoeken. Als vader 's avonds thuiskomt, heeft hij daar plezier om.

„Dat zijn toch slimme rekels, die postduiven,” lacht hij. „Ik was nog maar net aan het zaaien, of meneer en mevrouw waren al aan het eten. Als de boer het ziet, zal hij wel kwaad zijn, maar dat is àl te kinderachtig.”

Zie je wel: vader is er niet eens boos om. Vader vindt het ook geen stelen, als duiven uit zichzelf van de tarwe pikken.

De volgende dag geeft Hans de duiven geen eten, en als de jongens naar school gaan, zien ze Joppie en Rap over het veld tippelen en graankorrels wegpikken uit de aarde.

„Ze hebben het geleerd!” juicht Hans.

„Deze week hebben ze te eten,” glundert Koos.

„Wat hebben ze geleerd, Hans?” vraagt Liesje, want die weet nergens iets van.

„Och niks, meid,” antwoordt Hans nors.

Ze zijn zó trots op hun duiven, dat ze op school beloven, dat ze morgen hun posters mee zullen nemen.

„Dan ben je ze meteen kwijt,” roept Gerard Pluiser plagend.

„Denk je dat die beesten de weg weten?”

„Dat zal je dan eens zien, jongetje!” scheidt Hans op. „Ze zijn slimmer dan jij.”

Met de duiven onder hun bloes komen ze de volgende morgen op school aan. Ze laten de ringetjes zien, die de duiven om hun pootjes hebben, en waaraan je kan zien dat het

echte wedstrijdvliegers zijn. Nu zijn ze nog te jong, maar volgend jaar mogen ze meedoen.

„Volgend jaar heb je geen duiven meer,” sard Gerard.

„O nee?” schreeuwt Hans. „Dat zal jij zeker weten?”

„Ja,” bluft Gerard, „want als je die kraaien nu loslaat, heb je vanavond geen duiven meer.”

„Daar gaan ze dan!” gillen de jongens, en ze gooien hun duiven hoog de lucht in. Even aarzelen Joppie en Rap. Ze vliegen een kringetje boven de school, en de duiven van de meester vliegen al op van het dak om bij die nieuwe duiven te kijken. Maar dan weet Joppie opeens welke richting hij in moet. Als een pijl uit de boog vliegen de duiven in de richting van de rivier, in de richting van huis.

„Ze weten het goed, Hans!” roept de meester, want hij heeft op een afstandje naar de duiven staan kijken.

„Nou en of!” lacht Hans. „Gerard Pluiser wilde het niet geloven, maar nu ziet hij het.”

„Ze zijn nog niet thuis,” broemt Gerard, en hij draait zich om, boos.

Maar die avond zijn Hans en Koos juist vriendelijk tegen hem. Ze lopen samen naar huis, want ze zullen Gerard dan wel eens eventjes laten zien dat hun duiven wèl thuis zijn. Als ze nog boven op de dijk lopen, wijst Koos al naar het akkerland.

„Kijk!” roept hij. „Joppie en Rap, zie je nou wel?”

„Dat zijn bosduiven,” plaagt Gerard. „Kssj, nare duiven, ga van het land van mijn vader af, want jullie vreten al de wintertarwe op.”

„Ze gaan toch niet,” lacht Koos.

„Voor hem zeker niet,” zegt Hans kwaad, omdat Gerard het

náre duiven noemde en niet wil toegeven dat Joppie en Rap toch maar netjes naar huis gevlogen zijn.

„Armoedzaaiers!” schreeuwt Gerard. „Zelf hebben jullie geen geld om voer te kopen voor die mormels, en daarom laat je ze op ons land van onze tarwe eten.”

„Je bent zelf een mormel,” gilt Koos driftig. „Lelijke, vette rat!”

„Wacht maar, jongetje!” dreigt Gerard. „Ik zal het wel tegen mijn vader zeggen, en dan schiet-ie die duiven overhoop!”

Koos wil weer wat terugschreeuwen, maar Hans grijpt hem bij zijn arm. Hij ziet wit en hij zegt: „Sst, niks meer zeggen, want als de boer zich kwaad maakt, doet-ie het!”

Als ze op het erf zijn, roepen ze vlug hun duiven terug en ze strooien zaad in het hokje. Gauw doet Hans de kooi dicht. „Zo. . .” zegt hij. „Er valt niks meer te schieten en ik hou ze binnen.”

„Maar we hebben maar voor twee dagen eten meer voor ze,” zegt Koos wanhopig. „Als we geen voer meer hebben, gaan ze dood.”

„We zullen wel zien,” troost Hans, maar hij weet het zelf ook niet meer. Koos heeft gelijk: nog twee dagen, dan is het eten op, en wat dan?

Ze zijn heel stil. Ze rommelen wat in de schuur; misschien hopen ze nog dat ze tien ratten vinden, om een kilo erwten te kunnen kopen, maar er is geen rat te zien. Verdrietig gaat Hans zijn aardrijkskundeles leren en Koos moet honderd strafregels schrijven, omdat hij in de klas over de duiven was blijven praten, terwijl de meester „Stilte” gezegd had. Het is allemaal naar en het wordt nog erger als vader thuis-

komt. Ze zien het al aan zijn gezicht: zo kijkt vader alleen als hij héél erg boos is, en dat is bijna nooit.

„Is er iets?” schrikt moeder, maar vader schudt zijn hoofd, hij wil er nog niet over praten.

„We zullen eerst eten,” zegt hij. „Handen samen!”

Ze eten en niemand zegt iets. Erwtensoep eten ze, jammer, want nu zal er geen restje overblijven voor Joppie en Rap; de duiven lusten wel erwten, maar geen soep.

Na het eten, als moeder de vaat wast in het keukentje en Liesje van restjes wol een jumpertje breit voor haar pop, omdat het nu gauw winter wordt, wil Koos verder gaan aan zijn strafregels, maar vader zegt: „Jongens, komen jullie eens even hier.”

Ze staan als betrapte zondaars voor hun vader, hoewel ze niet eens weten wat er eigenlijk aan de hand is. Het is net of je het voelt; je vóelt dat er iets ergs is, zonder dat je precies weet wát.

„Jullie hebben Gerard Pluiser uitgescholden, hè?” vraagt vader streng.

Ze kijken schuw op en daarna draait Hans zijn gezicht naar Koos.

„Ja, vader,” bekent Koos.

„Omdat hij ons armoedzaaiers noemde,” legt Hans uit, want hij ziet best dat vader woedend is. Gerard heeft natuurlijk alles verklikt en de boer heeft vader een standje gegeven.

Vader wordt heel wit, als de jongens dat zeggen. Hij balt zijn grote, sterke handen tot vuisten, en die liggen te trillen op zijn knieën. Zijn tanden bijt hij zó vast op elkaar, dat de kaakspieren balletjes lijken onder het vel.

„En daarom heb ik „vette rat” tegen hem gezegd,” durft

Koos nu te vertellen. Hij snapt dat vader nu veel erger boos is op Gerard, dan op hen.

„Zo!” zegt vader. „Zei hij armoedzaaier!”

„Ja, vader,” antwoordt Hans. „Dat zei hij omdat Joppie en Rap op het land van de boer liepen.”

Plotseling kijkt vader op. Hij ziet dat de jongens een geheim voor hem hebben, want ze keken elkaar wéér aan.

„Op het land?” herhaalt vader. „Hadden jullie dan vergeten je beesten te voeren?”

De jongens krijgen nog meer kleur en ze turen bedremmeld naar de grond.

„Nee, vader . . .” zegt Hans eerlijk.

„Maar als ze genoeg voer krijgen, zoeken ze het toch niet op het land?” vraagt vader verwonderd. „Hoe zit dat?”

„We hadden de duiven expres niet gevoerd, vader,” bekent Hans. „We hadden ze meegenomen naar school, om ze naar huis te laten vliegen.”

„Zonder eten?” roept vader streng.

„Ja, vader, omdat . . . omdat . . .”

„We hadden bijna geen voer meer,” helpt Koos. „Dáárom.”

„Ah,” begrijpt vader opeens, „jullie hebben geen eten meer voor de beesten en daarom dachten jullie: ze zoeken het wel op. Is het zo?”

„Ja, vader,” antwoorden ze gelijk.

Vader kijkt een poosje streng voor zich uit, zonder een woord te zeggen. Hans wiebelt van zijn ene voet op de andere en Koos staat zachtjes te huilen van angst en zenuwen.

„Luister goed!” zegt vader met een harde stem. „Door jullie schuld heb ik ruzie gehad met de boer, want de boer dacht dat jullie er op uit waren, dat de duiven door hem onderhou-

den werden. Ik heb met mijn vuist op de tafel geslagen en gezegd dat jullie die dieren iedere dag genoeg eten gaven. Nu merk ik dat ik het mis had, en dat mijn jongens eigenlijk dieven zijn, die hun beesten tarwe laten stelen uit het land. Vergeet niet dat het dure zaaitarwe is, en denk je eens in wat de mensen ervan zouden zeggen als straks achter onze schuur het land kaal bleef, als daar eens helemaal niets meer zou groeien, doordat jullie duiven het zaad opgegeten hadden.”

„Maar duiven . . . de bosduiven . . .” fluisterde Koos.

„Ja, de bosduiven doen het toch ook, vader,” legde Hans uit.

„En een dier kan toch niet stelen.”

Vader schudde verdrietig zijn hoofd. „Nee,” gaf hij toe, „een dier kan niet stelen, want dan zou ik het niet zo erg vinden. Als het de schuld van de duiven was, zou ik ze dood maken en er geen woord meer over zeggen. Als een wolf een schaap op-eet, is dat wel jammer, maar het is geen zonde van die wolf, want het beest moet eten en God heeft hem zo gemaakt, dat hij schapen of andere dieren vangt, als hij honger heeft. Maar als ik een hond heb, en ik laat die hond honger lijden, zodat hij een schaap steelt van de boer, dan ben ik een dief.”

Weer keek hij stil voor zich uit, maar zijn vuisten waren niet meer zo hard; ze lagen losjes op zijn knie. De jongens keken er schuw naar, en daarna naar elkaar. Hans durfde zelfs al een beetje te glimlachen. „Het loopt wel los,” dacht hij.

„Luister!” zei vader. „De boer heeft geëist dat jullie die duiven voortaan in het hok zouden opsluiten, maar ik heb hem gezegd dat ik dat niet deed....” Hij zweeg even, toen ging hij zachtjes verder: „. . . omdat ik dacht dat mijn jongens eerlijk waren en hun duiven goed verzorgden . . . Hans en Koos.”

„Ja, vader,” fluisterden ze en Hans had helemaal geen zin meer om nog te lachen.

Vader greep zijn portemonnaie en legde een gulden op tafel. „Hier,” zei hij, „daar kopen jullie voer voor en je geeft de dieren zóveel te eten, dat ze niet meer op het land komen. De boer hoeft niet te weten dat mijn jongens hem wilden bestelen. En de duiven hoeven niet opgesloten te worden, omdat jullie hen niet voerden. Over zes weken is het Kerstfeest en zes weken lang zal ik het voer betalen. Met het Kerstfeest zullen we de duiven opeten en dat is dan jullie straf.”

De jongens keken met grote ogen naar de gulden, toen naar vader, daarna naar elkaar. Toen begonnen ze als kleine kinderen te huilen.

„Vader . . .” smeekten ze allebei.

„Mars!” zei vader streng. „Ik wil er niets meer over horen!” Hij pakte de krant en begon te lezen.

Hoofdstuk VIII

LEKKERE BOUTJES!

Koos probeerde zijn strafregels nog af te maken, maar telkens vielen er grote tranen op het schrift. En toen hij voor de vierde keer moest schrijven: Ik mag in de klas niet over duiven praten, zette hij: Ik mag in de klas niet over Rap praten.

Hij legde zijn pen maar neer en met zijn hoofd op z'n armen snikte hij. . . . snikte. . . .

Hans zat in een hoekje voor zich uit te staren. „Zes weken.... zes weken....” dacht hij, en het was net of hij Joppie en Rap al als bruin-gebraden boutjes op tafel zag staan. Dat was nog het ergste niet, maar als hij dacht aan de knipperende duivenogen, die hem altijd zo onschuldig aankeken, alsof ze wilden vragen: Waarom houden jullie van ons, jongens?, en die hem na zes weken zouden vragen: Waarom deden jullie dat?, dan werd hij bang. Hij kon er die avond bijna niet van in slaap komen en de volgende morgen durfde hij de duiven niet aan te kijken, zo slecht voelde hij zich. Hij gooide twee handen vol voer in het bakje, maar hij keek een andere kant op. Joppie koerde tevreden en trippelde trots om Rap heen. Ze staken elkaar hun snavels toe en voerden elkaar.

„Ze houden van elkaar,” fluisterde Koos achter hem. Hans schrok ervan. Hij stond juist te denken: „Lekkere boutjes! Lekkere boutjes!” en het was net of Koos nu achter hem fluisterde: „Daar houden wij wel van.”

„Het måg niet!” schreeuwde Hans, maar wat helpt dat? Ze hadden dat eerder moeten bedenken, voordat ze Joppie en Rap leerden om tarwe te stelen uit de akker van de boer en voordat ze Gerard Pluiser uitscholden en plaagden. Nu had vader beslist dat de duiven geslacht zouden worden, en daarmee uit! Je snapte best dat er niets aan te doen was, want vader was zó boos geweest, zó streng. En vader wist nog niet eens dat ze het hun duiven op zo'n slimme manier geleerd hadden, anders had vader hen toch misschien wel direct dood gemaakt.

De meester moest wel tien keer waarschuwen: „Opletten, Hans van der Weg!” want Hans dacht diep na over de duiven. Hij moest er weer aan denken dat hij zichzelf een duif van God genoemd had, maar hij begreep nu wel dat het maar een slechte vergelijking was. Veel eerder was hij een duif van de duivel, want de duivel leerde hem slechte kunstjes om op een oneerlijke manier aan voer voor zijn dieren te komen. En hij kon nu een beetje begrijpen dat God dan maar met hem moest doen, zoals vader met de duiven ging doen: Maak ze maar dood!

Hij probeerde een maniertje te bedenken, om zijn duiven te redden. Was het niet verschrikkelijk, om zulke dure duiven dood te maken en op te eten? Wat heb je nu aan een duiveboutje! Een paar happen, weg!

Ja, maar daar ging het niet om. Vader had niet gezegd: Dan

kunnen we eens lekker eten op het Kerstfeest, maar: Dat is jullie straf!

En dat was juist het ergste van alles: de onschuldige duiven werden geslacht omdat Hans en Koos oneerlijke streken bedacht hadden. Het was veel fijner geweest, als vader hun een pak slaag gegeven had, hoe harder hoe liever, want zij waren de schuld van alles. Zij wilden hun duiven voeren zonder er voor te betalen.

In de middagpauze aten ze hun brood op in de overblijf-klas. Daar zaten ook de jongens van Nolten. Leuke jongens waren dat, met vuurrood haar. Ze werden daar vaak om uitgescholden, maar daar gaven ze niets om. „Da's de kif!” lachten ze. „Wij zijn blij dat we niet van dat doodgewone peenhaar op ons hoofd hebben.”

De oudste van de drie kwam met een propvolle mond in de bank naast Hans zitten.

„Ho-be-do-bre-do-bo?” vroeg hij.

„Wät?” zei Hans.

Kees Nolten slikte de prop brood door en herhaalde: „Hebben jullie nog meer duiven?”

„Nee,” zei Hans en hij kreeg een kleur. Het liefst zou hij maar nooit meer met iemand over duiven praten.

„Weet je er nog een paar te koop?” vroeg Kees. „Maar het moeten echte wedstrijdduiven zijn, net als die van jou.”

Het was net of Hans de duiven zag zitten in hun kooi, en direct daarna glommen weer de bruine boutjes op tafel. Zou het niet veel beter zijn, als hij zijn eigen duiven aan Kees Nolten verkocht?

„Wil je duiven kopen?” vroeg hij haastig.

„Ja, het mag van mijn vader,” vertelde Kees.

„Ik zal aan mijn vader vragen, of je de onze mag hebben,” beloofde Hans.

„En jij dan?” vroeg Kees verwonderd, want hij vond het maar gek als iemand zó zijn duiven weg zou geven, terwijl het juist zulke prachtdieren waren, waarmee ze prijzen konden winnen.

„O, ik . . . wij . . .” hakkelde Hans. „Vader wil niet dat we ze houden . . .”

Kees keek hem ongelovig aan, maar toen Hans met een rood hoofd wel zes keer ja knikte, haalde hij zijn schouders op. „Zelf weten,” lachte hij, en met zijn rechterhand streek hij zijn rode haren naar achteren.

Hans vertelde het plannetje haastig aan Koos en samen hielden ze direct uit school naar het land waar vader bezig was.

„Vader!” schreeuwden ze al van ver.

Vader hield even op met eggen. Hij draaide zich om op het stoeltje van de tractor en wachtte.

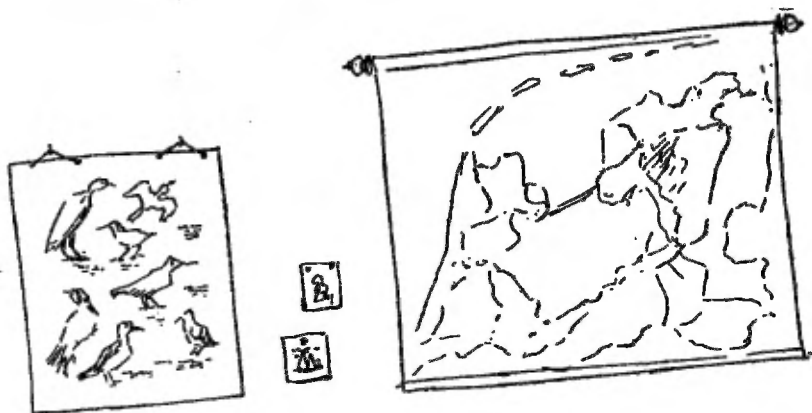
„Nou?” vroeg hij.

„Vader, Kees Nolten mag duiven kopen van zijn vader. Mogen wij . . . ?”

Vader schudde direct zijn hoofd.

„Nee, jongens,” zei hij, „ik heb er nog eens over nagedacht, en de duiven zullen een paar smakelijke boutjes zijn. Bovendien heeft Kees Nolten niets aan een paar volwassen postduiven, want die wennen nooit meer bij hem. Al laat hij ze pas over twee maanden voor het eerst los, dan vliegen ze nòg naar ons huis. Zulke vogels kunnen niet tegen verhuizen!”

Hij bukte zich en schakelde de tractor weer in. Voordat hij wegreed, keek hij de jongens allebei nog één keer aan en met

een verdrietig lachje zei hij: „En daar komt dan nog bij, dat mijn jongens een flinke straf verdiend hebben.”

Troosteloos wandelden ze naar huis. Dit was de laatste kans geweest, en het was mislukt. Waar ze eerst zo trots op geweest waren, was nu juist zo verdrietig: ze konden de duiven niet verkopen, omdat ze toch weer terugvlogen. Joppie en Rap waren nu al helemaal aan hun nieuwe huis gewend; ze wisten al lang niet meer dat ze ooit ergens anders gewoond hadden.

Met de gulden van vader in hun zak gingen ze naar de boerin en kochten twee kilo erwten voor hun duiven. De boerin was best vriendelijk. „Zie je wel!” lachte ze. „Ik dacht wel dat onze Gerard een beetje overdreef, toen hij vertelde dat jullie de duiven op ons land lieten lopen, om daar voer te zoeken. Jullie vader en de boer hebben daar een beetje woorden over gehad, maar ik begrijp best dat het van Gerard ook een beetje jaloezie was; misschien willen jullie volgend jaar wel een paar jonge duifjes voor Gerard grootbrengen. Willen jullie dat?”

De jongens keken naar de grond, en hun lippen trilden.

Toen ze geen antwoord gaven, zei de boerin vriendelijk: „En dan moeten jullie niet altijd zo'n ruzie met elkaar maken, foei! Ik zal tegen Gerard zeggen dat hij jullie niet mag plagen, maar dan moeten jullie ook niet zulke lelijke scheldwoorden gebruiken. Ik vind het erg lelijk, om „vette rat” tegen Gerard te zeggen. Hij kan het toch niet helpen dat hij wat dik is? Zullen we dan afspreken dat jullie voortaan vrienden zijn, en dat Gerard een paar jonge duiven van je krijgt?”

Ze keerde zich om naar de deur en riep: „Gerard, kom eens hier!”

De boerenzoon kwam schoorvoetend de keuken in en hij lachte verlegen.

„Gerard, de jongens willen misschien wel een paar duifjes voor je grootbrengen, volgend jaar, als de postduiven eieren gelegd hebben. Maar dan spreken we af dat je niet meer zo lelijk doet, omdat je jaloers bent, hè?”

„Ik mag toch geen duiven van vader,” zei Gerard nors. „Vader heeft een hekel aan duiven.”

„Dan beloof ik dat ik het zal vragen en dan mag het,” beloofde de boerin. „En zijn we dan allemaal tevreden? Toe, Hans en Koos, jullie hebben nog niets gezegd!”

Toen konden de jongens zich niet langer goedhouden. Grote kokkers van tranen rolden over hun wangen en ze schaamden zich ervoor.

„Ik.... wij.... wij kunnen geen duiven voor Gerard grootbrengen,” stotterde Hans.

„We moeten.... vader....” snikte Koos.

„Vader wil ze slachten met Kerstfeest,” vertelde Hans, en zijn stem trilde.

„Wel-wel,” riep de boerin verbaasd. „Waarom?”

„Omdat.... omdat vader ruzie gehad heeft met de boer....” legde Hans uit, „...en....” Verder kwam hij niet, want net als Koos begon hij te snikken.

„Ach toch!” riep de boerin. „Hoor je nou, Gerard, hoe slecht het is om ruzie te maken, en om al die kleinigheden te verklikken?”

„...en we hadden ook geen voer meer,” bibberde de stem van Koos.

De boerin keek verbaasd naar de gulden in haar hand en daarna naar de jongens.

„Maar,” vroeg ze, „jullie kunnen toch net zoveel erwten krijgen als je maar wilt?”

„Als we maar geld hebben. . . .” legde Hans uit, en met de rug van zijn hand veegde hij de tranen uit zijn ogen. Je zou zien dat Gerard morgen op school nog vertelde dat die jongens van Van der Weg echte armoedzaaiers zijn, die staan te grienen om een paar duiven.

De boerin zwaaide met de gulden.

„Van wie is die gulden dan?” wilde ze weten.

„Van vader,” bekende Hans, „omdat. . . .”

Verder kwam hij weer niet. Het zou niet goed zijn om te vertellen dat vader te koppig was om de boer z'n zin te doen, en dat hij dáárom een gulden gegeven had.

De boerin dacht even na. „Weet je wat,” bedacht ze, „ik geef jullie voer voor de duiven. We hebben nog wel een zak wormstekige erwten en afgekeurde tarwe, die we anders aan de kippen voeren. Jullie beloven Gerard een paar duifjes en die betaal ik met voer. Goed?”

De jongens wisten niet wat ze hoorden. Ze lachten door hun tranen heen, en wat ze nog nooit gedaan hadden: ze gaven de boerin een hand en Gerard ook. O, ze dansten de weg af, en de gulden, vaders gulden, hadden ze nog in hun zak!

„Wat moet dat betekenen?” vroeg vader, toen ze het geld voor hem op tafel legden en toch twee zakken met wel vier kilo voer ernaast zetten.

„Gekregen,” juichten de jongens. „Geruild voor twee jonge duiven, en we mogen voortaan steeds voer komen halen.”

Maar vaders' gezicht bleef streng. Hij vouwde de gulden op en stopte die in zijn zak.

„Je weet wat ik gezegd heb,” zei hij driftig. „We hebben afgesproken dat jullie duiven geslacht zouden worden, omdat jullie straf verdiend hadden. Bovendien wil ik geen fooitjes van de boerin aannemen, nadat de boer mij beledigd heeft. Ik breng zelf het geld en met Kerst slachten we de duiven. Afgelopen!”

„Maar vader . . . .” probeerde moeder de jongens te helpen.

„Afgelopen!” herhaalde vader. „De jongens moeten maar eens leren dat hun slimme streken hier niet helpen en dat ik geen cadeautjes aanpak van de boer!”

Nu was er niets meer aan te doen. De jongens beten op hun lip van verdriet, maar als vader het zó zei, hoefde je niet tegen te spreken.

Het was verschrikkelijk, om nu iedere dag de duiven te zien vliegen. Nú waren ze nog vrolijk. Joppie koerde de hele dag, en Rap had al een hoekje gevonden, waarin ze takjes sleepte voor het nest. Een andere keer bleef ze lui zitten, en dan vloog Joppie af en aan met dunne twijgjes die hij op de dijk vond, onder de hoge populieren.

Ja, nu waren ze nog vrolijk; ze dachten dat ze nog lang en gelukkig zouden leven, maar over drie weken . . . twee weken . . . één week . . . zouden ze bruine boutjes zijn op de kersttafel. De jongens waren nu dikke vrienden met Gerard Pluiser, want die had op school helemaal niets verteld van het bezoek dat Hans en Koos aan de boerderij gebracht hadden en van hun huilbui. Maar al was alles dan verder in orde: de straf moest nog komen. Eigenlijk duurde de straf al zes weken lang, maar het ergste kwam nog. En ze

begonnen te begrijpen dat het van vader ook een beetje wraak was op de boer, omdat die de duiven de paar korreltjes graan niet gegund had.

De jongens keken soms naar de scheurkalender, als Liesje daar 's avonds een blaadje afscheurde. Vandaag de één-en-twintigste. . . . morgen twee-en-twintig December.

Op de avond van de drie-en-twintigste zei vader: „Je hebt zeker het liefste dat ik morgen de duiven slacht, moeder? Je kunt ze dan overmorgen braden.”

Maar moeder trok een vies gezicht. „Ik eet er geen hap van!” zei ze.

„Ik ook niet,” praatte Liesje haar na en ze begon meteen te huilen. Het waren háár duiven wel niet, maar ze hield er evenveel van als van haar pop.

De jongens zwegen maar. Ze keken naar de tafel, waar nu de aardappelschaal stond. Nog twee dagen, dan zouden daar Joppie en Rap liggen, twee bruin-gebraden boutjes.

„Des te beter!” zei vader hard. „Dan zal ik ze wel alleen opeten.”

Hij sloeg met een boos gezicht de bijbel open, en begon te lezen van het kindje Jezus, dat beloofd werd aan Maria, zijn moeder, en hoe Maria toen een lied zong. De jongens begrepen het niet, want hoe kan iemand nu zingen, terwijl ze weet dat haar kindje over drie-en-dertig jaar vermoord zal worden aan het kruis? Zij zouden nog niet eens kunnen zingen, en van hen werden maar een paar postduiven geslacht.

Ze bleven stil op hun stoel zitten, en Koos keek naar Hans, toen vader de krant nam na het eten. „Durf jij?” fluisterde hij.

Hans werd beurtelings rood en bleek, en eindelijk stond hij op, maar zijn handen en knieën trilden.

„Vader, we zullen het niet meer doen,” zei hij zachtjes tegen de krant, waarachter vader verscholen zat. „Vader . . .”

De krant zakte even, en vader keek er overheen.

„Dat begrijp ik,” zei hij met een harde stem. „En je krijgt er ook de kans niet voor, want morgen worden de duiven geslacht.”

Ze konden er niet van slapen, Hans niet, en Koos ook niet. Koos dommelde wel eens even in, maar als Hans zich dan omdraaide, fluisterde Koos: „Nietes!” en hij was weer klaar wakker.

Ze hoorden vader naar bed gaan en moeder, en het werd heel stil in huis. Buiten was het koud, maar de jongens lagen te zweten, zó benauwd hadden ze het.

„Ga je mee?” vroeg Hans.

Geruisloos kropen ze uit bed en met bevende handen kleedden ze zich aan. Toen slopen ze de trap af, de keuken door, zonder gerucht naar buiten.

Gingen ze ratten vangen?

Nee, ze liepen op hun tenen naar het duivenhok.

Gaan die jongens dan zelf de duiven dood maken?

Nee, ze nemen de duiven uit hun kooi, en Joppie maakt een boos geluid, net of hij knorren wil. Ze stoppen de duiven onder hun bloes en lopen de dijk op. Dan ademen ze diep en draven door de winterkou naar de boerderij. Alles is stil en donker. De maan komt net achter de schuur op en het is een vreemde wereld in het maanlicht. De hond begint boos te blaffen.

„Koest!” fluistert Koos geschrokken.

„Nee, jô!” verbiedt Hans, en hij roept: „Pak ze, Kasan!”

De hond, aan de ketting, wordt woedend. Hij rukt en gromt, hij blaft en gaat te keer.

Na een paar minuten gaat het raam van de slaapkamer open en het kale hoofd van de boer komt eronder door kijken.

„Wat moet dat?” roept hij dreigend.

„Wij zijn het!” antwoorden de jongens. „We willen u even spreken. We. . . . we moeten wat vertellen.”

De boer komt op zijn blote voeten beneden, en hij heeft een duffelse jas aan.

„Wat betekent die grap?” zegt hij, maar als de deur achter hem opengaat en ook de boerin de warme keuken binnenkomt, wordt hij wat vriendelijker.

„We brengen de duiven hier,” vertellen de jongens. „We willen ze ruilen voor een vette kip, dan heeft vader tòch het kerstboutje en Joppie. . . .”

„. . . . en. . . . Rap,” vult Koos aan, en dan zwijgen ze, want ze beginnen anders te huilen. Ze halen de duiven onder hun bloes vandaan en laten ze zien. De diertjes knippen met hun ogen.

„Maar waarom wil je vader ze dan beslist slachten?” vraagt de boerin. Ze kan maar niet begrijpen dat Van der Weg zo koppig is, alleen omdat hij ruzie gehad heeft met haar man. Dan bekennen de jongens alles. Ze vertellen van hun slimme plannetje, en hoe ze hoopten dat Joppie en Rap steeds op het land van de boer eten zouden zoeken.

De boer knikt ernstig. „Ja-ja,” zegt-ie, „nu begrijp ik de zaak! En dat wilde je vader natuurlijk niet weten voor mij.”

„Vader zei dat het stelen was,” bibberden de jongens. „En daarom moeten de duiven geslacht worden.”

Toen werd het gezicht van de boer opeens veel vrolijker.

„Zei hij dat?” vroeg hij.

„Ja,” knikten de jongens.

„Ach toch!” riep de boerin. „Arme stakkers! Jullie hebben al straf genoeg gehad, en het is ook wel een beetje de schuld van de boer, hoor! Ja, man, je bent veel te streng geweest tegen hun vader, want zó erg was het niet, dat de duiven een paar korreltjes graan wegpikten.”

„Duiven!” gromde de boer. „Ze vreten honderd kilo graan per jaar op!”

„De bosduiven, ja,” verbeterde de boerin, „maar die paar duifjes van Hans en Koos niet, dat weet je best. Toe. . . .”

Ze keken elkaar eens aan, de boer en de boerin. Toen begon de boer te lachen. Hij liep naar de slaapkamer en waarschuwde: „Wacht even, dan ga ik met jullie mee!”

„Maar. . . ., maar. . . .” hakkelde Hans, „vader slaapt!”

„Dan maken we hem wakker,” grinnikte de boer, maar hij werd direct weer ernstig. „We moeten elkaar hoognodig even spreken,” legde hij uit. „Het mag geen Kerstfeest worden, zonder dat we vrede gesloten hebben.”

Met de duiven nog onder hun bloes, en de boer met een vette kip in een zak, liepen ze de dijk langs naar huis. Ze schrokken, want uit de verte zagen ze al dat het licht op was.

„Ze zijn wakker!” bibberde Koos.

„Ja,” fluisterde Hans, maar hij kreeg het er juist warm van. Nog nooit hadden ze zo'n gekke nacht meegemaakt.

Toen hun voetstappen over het gele klinkerpaadje langs het huisje klonken, ging de keukendeur direct open, en vader keek naar buiten.

„Wat heeft dat te betekenen?” riep vader ongerust.

Uit het donker klonk de zware stem van de boer: „Ik kom je jongens thuisbrengen, Dirk, en ik breng meteen een vette kip mee, dat is meer de moeite dan een paar duifjes.”

Vader wilde iets zeggen, maar de boer was hem voor. „Wacht even, man,” riep hij. „Laten we eerst eens met elkaar praten, want het heeft nu lang genoeg geduurd! We mogen geen Kerstfeest vieren, zonder dat we vrede gesloten hebben. En wij zorgen voortaan voor dat beetje eten dat die duiven van je jongens nodig hebben. Nee, laten we eerst samen praten, vooruit!”

Hij duwde vader bijna de kamer in, en de jongens zetten gauw de duiven in het hok en vluchtten naar boven.

„Nu komt het wel goed,” lachte Hans door zijn tranen heen.

„Nu worden onze duiven vredesduiven. En wij zijn tòch duiven van God, wedstrijdvliegers.”

Van beneden klonken eerst nog harde stemmen, maar na een poosje hoorden ze vader daverend lachen.

„Het is goed,” fluisterde Hans tegen de brede rug van Koos, maar Koos gaf al geen antwoord meer.

„Ze willen de duiven slachten, Koos,” plaagde Hans opeens, want hij wist van vrolijkheid geen raad.

„Nietes!” fluisterde Koos, en hij kroop met zijn hoofd onder de dekens.

De volgende dag legde Rap haar eerste ei.